FULLS

DEL

MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA

MATARÓ, JULIOL 1.980 Número 8

F U L L S   D E L   M U S E U   A R X I U

D E   S A N T A   M A R I A

Mataró, juliol del 1980 Número 8

S U M A R I

Edita Museu Arxiu de Santa Maria — Imprimeix Copisteria Castellà, Pujol 39, Mataró

Dipòsit Legal B-15.257 - 1978

COMMEMORACIÓ DEL CINQUÈ CENTENARI DE LES MUNICIPALITATS DE MATARÓ, ARGENTONA, CABRERA, VILASSAR I PREMIÀ.

A partir de la crida feta pels Srs. Consellers de Cultura dels Ajuntaments que varen constituïr-se pel privilegi de Ferran el Catòlic, data 31 de juliol del 1480, aquest mes fa exactament cinc-cents anys, ha estat creada una Comissió per a commemorar degudament l'efemèride, de la qual Comissió en forma part el Museu Arxiu de Santa Maria, conjuntament amb les Conselleries de Cultura i altres entitats culturals i cíviques dels esmentats municipis.

La Comissió es proposa de fer uns actes conjunts els propers mesos d'octubre i novembre, actes que clouran en un gran aplec a Burriac, on es situarà una placa commemorativa.

Apart dels actes conjunts cada Municipi o Entitat n'organitzarà de particulars. El concurs fotogràfic del Museu Arxiu n'és un d'aquests. A Vilassar de Dalt el 20 d'aquest mes, en acte que presidirà el Molt Honorable Sr. President de la Generalitat, s'inaugurarà un mural referit a la Constitució del Municipi, de la mateixa manera que s'ha afegit en la representació del Retaule dels Sants Màrtirs un nou quadre que evoca la concessió del privilegi. L'Ajuntament d'Argentona es proposa de reeditar en facsímil l'obra "El Castell de Burriac" de Carreras i Candi, i també ha convocat un premi sobre treballs d'investigació històrica. A Mataró, la Secció Arqueològica del Museu Municipal en els seus "Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme" ha publicat el text català del privilegi.

Tot això no és més que el començament. Només caldria afegir que seria molt important que la commemoració arribés a tothom. El cinquè centenari de la constitució dels actuals municipis és una data important per a considerar i fer la història dels mateixos.

LES CAPELLETES DE CARRER

Darrerament s'ha produït a la ciutat el robatori de les imatges que figuraven en dues capelletes de carrer, i se n'ha destruït una tercera.

És evident que les capelletes de carrer, símbol de la religiositat popular, són imatge viva de cada carrer i per tant patrimoni cultural de la Ciutat que cal defensar i protegir. El Consell Municipal del Patrimoni Arquitectònic les ha inclUït de manera global en el projecte de Catàleg del Patrimoni a conservar.

El fet, doncs, és greu i més quan el robatori és motivat ben segur pel valor en diner de les mateixes imatges.

A partir del que ha passat caldria demanar la corresponent vigilància i protecció de les capelletes per part dels organismes oficials a qui correspongui i ademés als propietaris de les cases on estan situades i veins de cada carrer.

RESTAURACIÓ DE LA CAPELLA DEL ROSER

L'Ajuntament de Mataró en sessió plenària celebrada el dia 5 de juny va acordar subvencionar al Museu Arxiu de Santa Maria amb la quantitat de TRES-CENTES MIL PESSETES per a ésser dedicades a la restauració i conservació del Conjunt del Roser.

La subvenció servirà per a restaurar les dues grans pintures, del segle XVIII, d'autor desconegut, atribuïdes a Tramulles, en l'actualitat molt malmeses.

L'Equip del Museu Arxiu ho fa públic i ho agraeix.

TRANSCRIPCIÓ DEL VEREDICTE DEL CONCURS FOTOGRÀFIC COMMEMORATIU DELS 500 ANYS DEL MUNICIPI DE MATARÓ.

"A dos quarts de 12 de la nit del dia 11 de juliol del 1980, reunit el Jurat Qualificador del CONCURS FOTOGRÀFIC que amb motiu del CINQUÈ CENTENARI DEL MUNICIPI DE MATARÓ (1480 - 1980) ha organitzat el MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA, Jurat composat pels Srs. Jordi Estrany i Castany, Enric Fité i Sala, Robert Lleonart i Casadevall, Ramon Manent i Rodon i Miquel Serra i Masjuan, actuant com a Secretari el Sr. Joan Castellà i Oliva, una vegada visionades les 51 fotografies presentades, acorden per unanimitat, concedir els premis que a continuació s'esmenten:

PRIMER PREMI. Trofeu Ajuntament de Mataró i 5.000 ptes. a la fotografia "ESPERANT" del Sr. Jordi Llinàs i Barrios.

SEGON PREMI. Trofeu Parròquia de Santa Maria i 3.000 ptes. a la fotografia "PEDRES DE L'AHIR, HOMES DEL DEMÀ" del Sr. Miquel Sala i Girbal.

TERCER PREMI. Trofeu Òmnium Cultural, Delegació de Mataró, i 2.000 ptes. a la fotografia "1.746" del Sr. Ramon Arnau i Comabella.

QUART PREMI. Trofeu Museu Arxiu de Santa Maria i 2.000 ptes. a la fotografia "PERSPECTIVA" del Sr. Jaume Estapé i Aliaga.

El mateix Jurat sol.licita i el Museu Arxiu de Santa Maria accepta dotar, ademés un

CINQUÈ PREMI. A la fotografia "MERCAT DE DISSABTE" del Sr. Josep Muñoz i Molina.

I per a que consti, signen la present Acta els components del Jurat conjuntament amb el Secretari que dona fe".

Segueixen les signatures.

LA IMPOSICIÓ DE L'ONZÈ A MATARÓ L'ANY 1392

Mataró era als finals del segle XIV una petita vila rural formada per un nucli reduït d'edificacions aixecades a les immediacions de la sagrera de l'església de Santa Maria i per una sèrie de masos més o menys escampats als seus veïnats: a Traià, Cirera, Valldeix i Mata. No és cosa fàcil determinar el cens de la població mataronina a aquells temps, per les inexactituds i imprecisions dels fogatges de l'època. Això no obstant, per la relació de masos afectats pel dret del llòssol que figuren al capbreu del castell de Mataró fet en temps de Pere de Màrgens, senyor de l'esmentat castell (1369), sabem que es comptava a Mataró amb un total de 94 masos, dels quals 61 eren als veïnats i 33 a la vila pròpiament dita. A aquesta darrera caldria afegir-hi encara un petit nombre de famílies que no tenien el conreu dels camps com a mitjà de subsistència i que, per tant, no eren gravades amb aquella referida imposició. En total, calculem, doncs, en quelcom més d'un centenar els focs o llars existents aleshores a Mataró, amb mig miler d'habitants aproximadament, si donem per vàlida -malgrat les crítiques de què ha estat objecte- la xifra de cinc habitants per foc (1).

L'aparell de govern local era a aquella època molt primitiu a Mataró. En realitat, per la seva dependència senyorial, la població formava una entitat jurídica local conjuntament amb Sant Andreu i Sant Vicenç de Llavaneres, sota la denominació d'universitat del terme del castell de Mataró, al qual pertanyien les tres esmentades parròquies. Aquesta universitat no comptava encara amb un cos de govern institucionalitzat -com tindria anys després- i es regia mitjançant assemblees deliberants -quan era autoritzada a fer-ho- que eren convocades a toc de campana de les esglésies de Mataró i Sant Andreu de Llavaneres, i es celebraven a la plaça-mercat mataronina o al seu fossar.

La universitat del terme del castell de Mataró no comptava tampoc amb recursos propis i regulars per a fer front a les contingències que poguessin presentar-se. Així, el procediment corrent era el de conseguir diners mitjançant la venda de censals i violaris. Cap el 1391 sembla que l'endeutament a què havia arribat a causa de "les grans messions e despeses que per rahó de les questions, plets e litigis" havia patit, devia ésser quelcom preocupant, per les quantitats que havia tingut de manllevar de diverses persones, àdhuc de Barcelona, i que "vuy e tots els dies corren sobre aquella universitat e singulars e lurs béns e grans interessos e pensions". Per això, no comptant -com confessen- amb "imposicions e emoluments ni coses de comú", per a redimir aquells censals i violaris, la universitat del castell de Mataró resolgué d'imposar un onzè o onzena part sobre les collites dels pagesos i dels ingressos dels menestrals habitants a les tres parròquies del terme, no sense haver tingut abans "sobre les dites coses molt e diversos col.loquis, parlaments entre ells e

encara ab altres sàvies e notables persones", i obtinguda així mateix la preceptiva llicència reial per a dur-ho a efecte.

Tot això ho refereixen Francesc Capella, Bartomeu Feliu àlias ça Guera, de la parròquia de Santa Maria de Mataró, Joan ça Tria i Jaume Dalmau de la de Sant Andreu de Llavaneres, síndics que formalitzaren la carta o escriptura de la imposició esmentada, per tal de donar-li la validesa jurídica i la força d'obligar, i establir ensems les normes o ordinacions per les quals havia de regir-se (2). Els esmentats síndics declaren obrar en virtut dels poders que els havien estat conferits per llurs principals (3), i d'una manera especial en nom d'Arnau Sabater, Berenguer Arnau, Pere Llibre, Bernat Serra, Antoni Aparcet, Bernat Morot, major, Bernat Sala de la parròquia de Mataró, Jaume Goday, Bartomeu Caules, de la de Sant Martí de Mata, Pelegrí Catà, Bernat Catà, Bernat Costa i Guillem Olives de Sant Andreu de Llavaneres, Pere Guitart i Bernat Faner de la de Sant Vicenç, "ab conseyl, sciència e deliberació, voluntat e aprovació dels quals sagons voler, ordinació de la dita universitat e singulars de aquella lo dit daval scrit onzè per nos se ha o deu ésser imposat sagons que per la dita universitat e singulars d.aquella ab lo damunt dit sindicat és stat ordonat". Tots els anomenats fermaren l'escriptura amb els síndics.

L'onzè gravava, abans que tot, les collites de vi "axi de most com de reemost com aygades", i de tota classe de cereals (forment, ordi, espelta, avena, mill, melca, paniç) i de llegums (faves, cigrons, pèsols, llenties, veces, guixes, fesols), així com les de cànem, lli, olives, pinyes i pinyons, i també la venda d'alls, cebes, porros, cols. Igualment afectava la venda de tota classe de bestiar (bous, vaques, vedells, ases, muls, moltons, ovelles, anyells, bocs, cabrits) i d'aviram (gallines, capons, polls), així com els ocells de presa (astors, falcons, esparvers, suriguers) i la caça, com conills, llebres, perdius, guatlles, tords, cotxes i altres ocells grossos i menuts. L'onzè també afectava la fusta, llenya, roldor i carbó, els ingressos dels menestrals (boters, sabaters, sastres, carnicers) els dels logaders (bracers) i els dels mercaders, revenedors, patrons de barca i moliners habitants al terme.

El procediment per a la recaptació de l'onzè apareix a les ordinacions bastant complex i fiat la major part de vegades a la declaració jurada (sagrament) que els contribuents havien de prestar davant dels compradors o collidors dels drets (4). Així, quant a la collita del vi era potestatiu dels compradors o collidors de la imposició d'exigir-lo en verema o en vi. En el primer cas, ho havien de manifestar als contribuents vuit dies abans de Sant Miquel de Setembre, i els obligats a la imposició no podien veremar sense posar-ho abans en coneixement d'aquells primers. Si aquests optaven per a fer efectiu el dret en vi, els colliters no podien vendre'l ni extreure'l dels cellers sense haver-ho posat de manifest als collidors. Quant a les collites de cereals i de llegums, calia que fossin

denunciades als compradors o collidors de l'onzè una vegada a les eres, batuts i nets, abans d'emmagatzemar-los. Es feia l'excepció del cas de temporal que pogués danyar-los, en què es permetia de posar-los a casa d'un veí o d'entrar-los a la pròpia, però amb testimonis. Era preceptiu de declarar la venda del bestiar gros i menut i de l'aviram el diumenge següent al dia d'haver-se efectuat, i si en volien extreure a fora del terme calia també el permís dels compradors o collidors de la imposició, als quals hom havia de satisfer els drets vuit dies després de feta la venda. En canvi, pel que respectava als ocells de presa, tant si eren agafats al terme com a fora d'ell era forçós de denunciar-los abans de vendre'ls i de pagar l'onzè vuit dies després d'haver-los venut. El mateix termini s'establí per a la venda de conills llebres, guatlles i altra mena de caça tant feta a dins com a fora del terme. Quant als oficis, es disposà que tothom denunciés als compradors o collidors de l'onzè, cada diumenge, els ingressos assolits durant la setmana precedent. D'això només se n'exceptuaven els flequers i els taverners, que ho havien de fer a cada somada de forment transformada en pa o a cada bóta de vi que venguessin, respectivament. Els mercaders i els revenedors havien de contribuir a l'onzè de tot allò venut a dins i a fora del terme, i declarar-ho precisament cada vegada que en fossin requerits, mentres que els patrons de barca havien de liquidar-lo al terme de cada viatge, i els moliners una vegada al mes per tots els guanys aconseguits. Se n'exceptuaven els molins del senyor jurisdiccional.

Naturalment, els collidors de l'onzè podien prendre mesures per a evitar el frau, i així llegim a les ordinacions que podien entrar als cellers per a control.lar les existències de vi i àdhuc segellar les bótes, i també entrar a les cases amb un saig per a veure i mesurar els blats i llegums, per si se n'hi trobaven que no haguessin contribuït amb l'onzè. Pels contraventors a tot això, es preveu l'aplicació de bans (sancions pecuniàries) per cada cas, així com la pèrdua de l'import de tot allò defraudat.

La imposició de l'onzè al què venim referint-nos no degué plaure a Pere Arnau Marquès, senyor del castell de La Roca, que també ho era del de Mataró, com a legítim administrador dels fills del seu primer matrimoni amb una filla de Pere de Màrgens. Pere Arnau Marquès féu publicar una crida manifestant, entre d'altres coses, que tot aquell que no hagués fermat el sindicat no era obligat a pagar l'onzè. Naturalment, els síndics de la universitat de Mataró protestaren seguidament d'això, i requeriren Ramon Llull, que era batlle de Llavaneres (batlle naturalment del senyor jurisdiccional), per a que els lliurés còpia de la crida esmentada per a llur govern. La mateixa requisitòria feren prop del batlle de Mataró, Ponç de Mataró, practicant l'esmentada diligència precisament a Barcelona, on es trobava. Ambdós batlles respongueren que no els lliurarien la còpia demanada si no els ho ordenava la reial audiència (5). I és que la imposició de l'onzè a què venim referint-nos s'inscriu, d'una banda, dins d'un període de

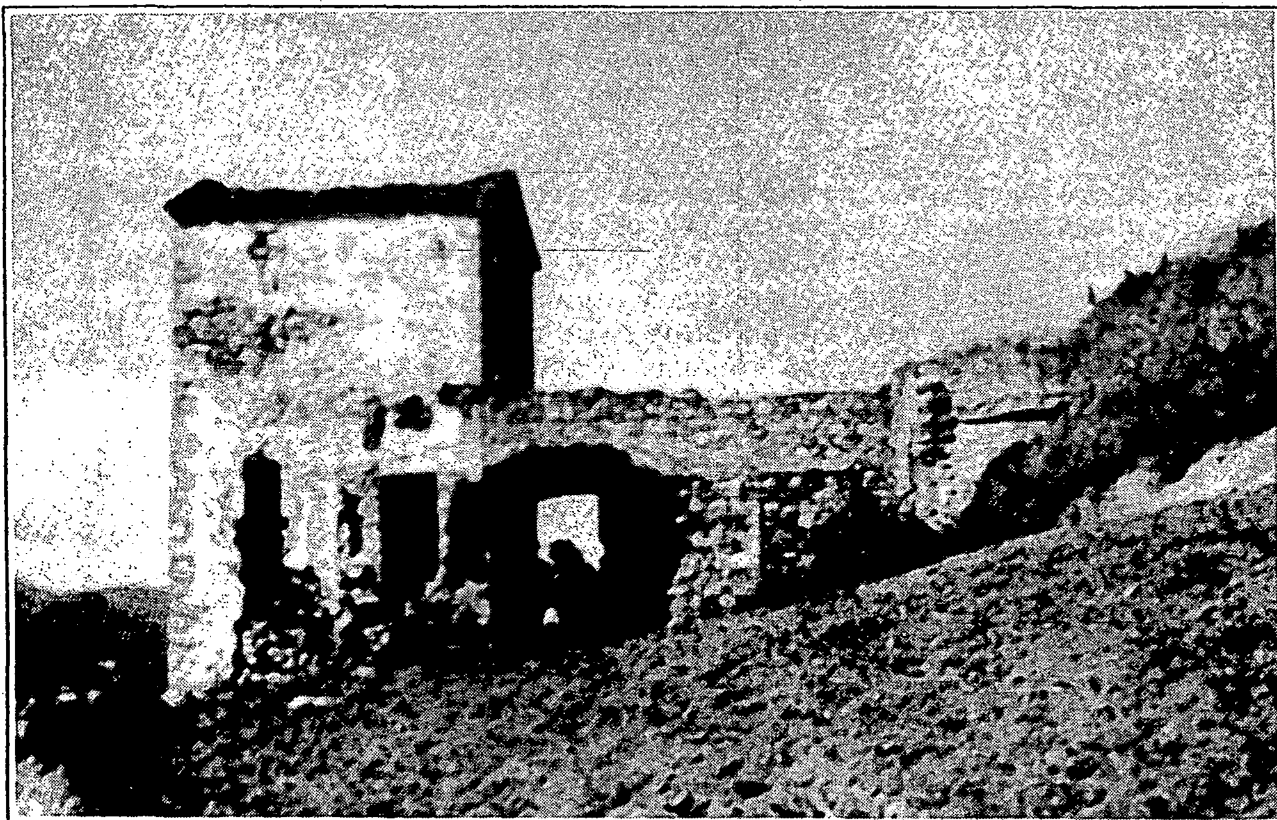
relacions tibants entre les poblacions del castell i aquell feudal, que l'any anterior -1391- havien comportat greus incidents i avalots contra el mateix castell, i per l'altra dins la política duta a terme per Joan I, el Caçador, o pels seus buròcrates palatins, per a eixamplar els dominis de la corona, mitjançant d'atorgar, com en el cas de Mataró, unes concessions i una protecció que no havia tingut fins aleshores, amb una evident contradicció dels interessos senyorials. Però això escapa del tema pròpiament de la fiscalitat que ens havíem proposat, i per tant ho deixarem per a una altra ocasió, per a tractar-ho més extensament.

Joaquim LLOVET

APÈNDIX

Terme del castell de Mataró, 25 gener de 1932, Escriptura d'imposició de l'onzè al terme de l'esmentat castell (fragment relatiu a les ordinacions per al règim i aplicació de l'impost) (6).

"...Que tota persona de qualque condició ho stament sia dins lo terme del dit castell poblada, ho pobladora, habitant o habitadora, pach e sia tanguda de pagar onzè ho onzena part als compradors ho collidors del dit onzè qui are són ho per avant seran, bé e leyalment e sens tota frau e de tota vanema ho vi que Déu lus darà e culliran, hauran o faran, axí dins lo terme del dit castell com fora aquell, ço és axí de most com reemost com aygades, e qui contrafarà perdrà ço que en frau haurà comesa o de què lo dit onzè no haurà pagat, e part açò pagarà per ban cascuna vegada .XX. sous barcelonins. Entès emperò e declarat que sia alecció dels dits cullidors ho compradors del dit onzè si volran pendra ho reebra lo dit onzè en venema o en vi. E si los dits collidors ho compradors de tots o de partida dels dits perhòmens volran pendra vanema que ho agen a dir ho denunciar a aquell e aquells dels quals volran la dita vanema pendra cascun any .VIII. jorns abans de sent Miquel de Satembra e en aquest cas aquell e aquells als quals serà denunciat que paguen lo dit onzè en vanema, no gosen vanemar la dita vanema sens que de .I. jorn abans que vanemar volran no ho danuncien als dits collidors ho compredors. E si per ventura aquels compradors o collidors alegiran pendra lo dit onzè en vi, que algú no gos vendra lo dit vi, tot ho partida, aprés que.l haurà fet ne aquell traure de son celler, o de là on aquel haurà fet tro que ho age dit e denunciat als dits collidors ho compradors. E qui contra les dites coses ho alguna de aquelles farà pagarà per bant de cascuna somada de venema que sens denunciar haurà vanuda e per samblant, de cada una somada de vi que haurà vanut o tret de son celler, .XX. sous e açò per squivar fraus.

LA MASIA D'ONOFRE ARNAU, FINALS DEL SEGLE XIV, QUE PROBABLEMENT FORMAVA PART DEL CONJUNT DEL CASTELL DE MATA, SITUAT AL CIM DEL TURÓ.

FOTOGRAFIA DE COMENÇAMENTS DE L'ACTUAL SEGLE.

Item que los cullidors ho compradors del dit onzè, cascun any, ancontinent que los vins seran fets o abans e aprés fins que hagen haut lur onzè etengrament puixen entrar en aquels cellers que.s volran per saber e veure quins e quants vins hi aurà e per segellar les bótes si.s volran, e alguns nol.s ho gos vedar: e qui contrafarà pagarà doble onzè. E part açò pagarà per bant cascuna vagada Centum sous, e açò per cessar frau.

Entès part e declarat que tot hom sia tengut de pagar lo dit onzè dels fruyts de la vanema e vi e reemost e aygades del any prop passat, sia que haia vanuda la vanema o lo vi o no. E si la dita vanema o vi haurà vanut que pach del preu que ahut ne harà, e si vanut no ho aurà que pach del vi, e açò dins .VIII. dies aprés que lo dit onzè ab veu de crida o en altra manera serà publicat en lo terme del dit castell hos sia avengut ab los cullidors del dit onzè. E qui contrafarà pagarà per ban .X. sous per somada de vi ho de vanema de aytantes somades com enguany n.aurà haudes.

Item que tota persona dins lo dit terme habitant e habitadora sia tenguda bé e leyalment pagar lo dit onzè o onzena part cascun any de tots blats, ço és de forment, ordi, spelta, avena, mils, melcas, paniças e de tots altres blats grossos e manuts. E de totes faves, ciurons, pèsols, lantias e veces, guixes, fesos e altra manera de lagums que cullirà e Déu li darà, e açò en les eres, aprés que seran collits, batuts e danerits, abans que.n stogen ne.n meten dins casa. E qui contrafarà perdrà tot ço que stoiat haurà e de què no haurà pagat lo dit onzè e part açò pagarà per ban cascuna vegada .XX. sous. Entès amperò que si temporal se se matia perquè los dits blats e lagums sa poguessan perdra, en aquest cas lo collidor ho comprador del dit onzè no era enloch que açò lo poguessen notificar, que en aquel cas aquel o aquels qui los dits blats ho alguns seran puxen aquels racullir ab dos testimonis dignes de fé, o metra hoen casa de .I. vahí, e açò per pahor del temporal damunt dit.

Item que tota persona del dit terme pach bé e leyalment lo dit onzè cascun any de tots cànems e lins e de ayls, cebes e porros, cols, olives, pinyes ho pinyons que colliren e Déu li darà, e açò de continent que les dites coses e cascuna de aquellas hagen collides, abans que.n stogen e ho metan en lurs cases. E qui contrafarà perdrà ço de què no haurà pagat lo dit onzè, e part açò pagarà per ban cascuna vegada .V. sous. Entès amperò que dels ayls, cebes, porros e cols no paguen res sinó en cas que.n venen.

Item que los dits cullidors o compradors del dit onzè puguen entrar per aquell les cases que.s volran, però ab .I. saig o dos cascun any mentre les messes se faran e aprés que seran fetas per veure e mesurar los blats e lagums, si per ventura hi aurà balts, lagums ho altres coses de què no hagen pagat lo dit onzè, e que algun no li ho gos vedar. E qui contrafarà pagarà per ban cascuna vagada .C. sous.

Item que tota persona del dit terme pach e sia tanguda de pagar bé e leyalment e sens tota frau lo dit onzè de tots bous, vaques, vadells, asens, muls e altres bèstias gros ses e de tots moltons, ovellas, anyels, bochs, cabres, cabrits e altres bèsties manudes e carnalatges de totas galines capons e polls que vendran, ho dels preus de aquells. E si.o vendran dins lo dit terme, que lo diumenge pus prop saguent a prés de la dita venda hauria feta, sia tanguda de danunciar.ho als cullidors e pagar lo onzè, e açò mijençant sagrament. E si.o volran traure del dit terme per vendra, donar, ho en altre manera alienar, que no ho gosen fer tro que.o hagen denunciat als dits cullidors ho compradors. E si aprés que denunciat ho auran sagons dit és, fora del terme ho vendran que dins .VIII. dies aprés que ho auran vanut ho agen danunciat e lo dit onzè pagat segons dit és. E qui contrafarà perdrà ço que vanut o tret del dit terme haurà e lo preu ho stimació de aquell, e part açò pagarà per ban cascuna vagada .XX. sous e açò per squivar frau.

Item que tota persona del dit terme poch e sia tanguda de pagar bé e leyalment e sens frau lo dit onzè de tots falchons, stors, spervers, suriguers e altres aucells de presa, e dels preus d.aquells que pendran axí dins lo terme com d.afora en qualque maera, e que aquels hagen a denunciar als dits collidors ho compradors abans que.ls venan; e dins .VIII. dies aprés que.ls haurà vanuts hagen pagat lo dit onzè; e qui contrafarà perdrà los preus de aquells que vanuts haurà, e part açò pagarà per ban cada vegada .C. sous e açò per squivar fraus.

Item que tota persona del dit terme pach bé e leyalment e sens frau lo dit onzè de tots conils, lebres, pardius, guatles, torts, cotxes e de tota altra peça, e aucells grossos e manuts, axí com de passa com no de passa, que pandrà, axí dins lo terme del dit castell com fora aquell, per qualsevol art o manera. E si a quellas caça e aucells pendrà dins lo terme damunt dit, que dins .VIII. dies aprés que los haurà vanuts, ho agen denunciar e lo onzè pagar als dits collidors o compradors. E si no.ls vendrà dins lo dit terme que no.ls ne gos traura fins que ho age denunciat als dits collidors o compradors. E si per ventura no.ls pendrà dins aquell terme, que dins .VIII. dies aprés que.ls haurà vanuts, ho sia tengut de denunciar e l.onzè pagar. E qui contra a les dites coses ho alguna d.aquelles farà, pardrà los preus d.açò que vanut e tret del dit terme haurà e en què frau comès haurà, e ultra açò pagarà per ban cada vegada .X. sous, e açò per squivar fraus.

Item que tota persona del dit terme pach bé e leyalment lo dit onzè de tota fusta, lenya, roudor e carbó que tallarà ho farà, axí dins lo dit terme com d.afora, ho dels preus que.n haurà. E si per vantura les dites fustes, lenya, roudor o carbó, ho algunes de aquellas vendran dins lo dit terme, que dins .VIII. dies aprés que vanut ho haurà, sia tangut de denunciar.ho e lo onzè pagar als dits collidors. E si per vantura no ho vendra dins lo terme que no ho gos traure d.aquel terme sens denunciament e licencia dels dits collidors.

E si per vantura les ditas fustas, lenya, roudor e carbó ho alguns d.ells no faran ne vendran dins lo dit terme, que dins .VIII. dies aprés que vanut ho hauran ho haien danunciar e lo onzè entegrament pagar als dits collidors. E qui contrafarà perdrà los preus d.açò que denunciat no haurà, en què frau comesa haurà; e part açò pagarà per bant cada vegada .XV. sous. Sie estès e declarat però que algun de lenya ho carbó que despendrà a son propi ús, no sia tangut pagar onzè ne altre dret.—

Item que tots boters, sastres, çabaters e tots altres manestrals e carnicers o logaders qui are ho per avant són ho seran stadans ho habitants dins lo dit terme, tots ditmenges, tots ditmenges, migençant sagrament, si los dits collidors o compradors ho volran, hauran a denunciar a aquells collidors o compradors tot ço e quant la setmana precedent hauran guanyat, e de aquel guany pagar.ne de continent la onzèna part, ço és de ço que de sos trabayls e guanys haurà reebut e de ço que restarà dels dits guanys que no.ls sia pagat, que tant tost com ho aien reebut paguen lo dit onzè. E qui contrafarà pagarà per ban cada vegada .XX. sous.

E part açò serà forçat de pagar lo dit onzè; entès emperò que.ls flaquers e taverners seran tenguts pagar e denunciar quant hauran venuda en pa una somada de forment, ho axí mateix una bóta de vi, e d.aquí avant per somada e per bóta axí com dit és.

Item que tot mercader e ravenador stadant e poblat dins lo dit terme, are ho en esdevenidor, pach bé e leyalment lo onzè de tot ço o quant guanyarà en totes robes e mercaderies que vendrà, revendrà axí dins lo dit terme com d.afora en altre qualsevol part e que açò haien a denunciar mijançant sagrament als dits collidors ho compradors tota hora que raquests se seran. E qui contrafarà pagarà per ban cada vegada .C. sous; exceptat emperò los barquers ho patrons de barques que no.n paguen algun dret de lenya que venen e vandran en Barcelona pus que ia hagen una veu pagat sagons damunt és ia dit.

Item que tota barcha grossa que sia de hòmens poblats ho stadans en lo dit terme o lo patró de aquella, per cascun viatge que ab la dita barcha faran en qualssevuyla parts pach e sia tenguts de pagar encontinent fet lo viatge en loch de onzè, .III. sous.

Item que tot copol ho son patró pach per samblant en cascun viatge enloch d.onzè .III. sous.

Exceptats en Ladó e n.Espanyol, los quals paguen per cascun viatge en loch de onzè, per tal com lur copol és molt manor dels altres, .I. sou, .VI. diners.

Entès emparò e declarat que en cascuna barcha o copol ne puxen en ésser sinó dos patrons, no.y puxen anar noms de

patrons sinó dos hòmens, abans tots los altres sian hauts per logaders e del loguer que guanyaran ab les dites barques paguen lo onzè bé e leyalment, axí com los altres logaders.

Item que tots molins que sien de hòmens del terme del dit castel, ho lurs senyors, exceptats aquells del senyor del dit castell, sien tanguts de pagar bé e leyalment lo dit onzè de tot guany que faran, e açò mijançant sagrament, lo qual sien tangut a fer en poder dels dits collidors ho compradors, e denunciar aquel guany de mes en mes, e si qui té o tindrà lo molí a açò contrafarà pagarà cada vagada per ban .XX. sous".

NOTES

1. Joaquim Llovet, La Ciutat de Mataró, I (Barcelona 1.959), 77. Aprofitem per a manifestar que en l'esmentat treball no tinguérem present, quant al total d'habitants de Mataró, les famílies no afectades pel dret del llòssol, que de fet no podem determinar d'una manera concreta.

2. Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (=AHPB), notari Francesc de Pujol, liber decimus, fs. 69r-75v. Aquesta referència la devem i l'agraïm a Josep Mª Madurell i Marimon, de quan era director de l'esmentat arxiu.

3. Els esmentats eren: Arnau Sabater, Bernat Murot, major de dies; Berenguer Pons, Jaume Benaiam, P.Vilasecha; Bernat Sala, Antoni Andreu, Bernat Ferrer, Ponç Saguera, Francesc de Pons, Guillem Francesc de Campmaior, Berenguer Pou, Joan Soler, Galzeran Sibilia. P.Bonet, P. de Ponç, G. Sastre, Berenguer Arnau, Bartomeu Català, Antoni Portell, Bartomeu Ponç, G.Moret, sabater, Bernat Murot, menor de dies, Berenguer Roig; Joan Miró, Antoni Aparcet, Bernat Serra, Francesc Feliu, G.Janer, Antoni Torner, Arnau Perdal, Antoni Raniu, P.Palau, Steva Mas, P.Costa, Joan Valençó, Joan Bellot, Bernat Raniu del Torrent, P.Libra, Bernat Oliver, P.Auleda, R.Dorta, Berenguer Morera, sastre, Antoni de Pons Guillem, G.Mas, Jaume Mas, Berenguer Soler; P.Senesterra, P. Ladó de Vayleix, P.Amenler, Francesc Garbí, G.Costa, Ramon Saguí, P.Bova, Andreu Salvador, Pasqual Faliu, Berenguer Verdaguer i P.Roig, tots de la parròquia de Santa Maria de Mataró, Bartomeu Caules, Jaume Goday, P.Mir, Berenguer Lorenç, Martí Pi, també de Mataró, G. ça Tria, P.Cabot del Mulí, Bernat Berenguer, Antoni Morera, Bernat Riera, P.Amat Pelegrí Català, Bernat Català, Bernat Costa, Joan Çalom, G.Olibes, P.Ivern, Bartomeu Robert, G.Alagret. Jaume Morera i Berenguer Ferrer, de la parròquia de Sant Andreu de Llavaneres, G.Ombert, Jaume Pera, P.Guitart, P.Benencasa, Bernat Faner, menor de dies, P.Morató, P.Rossell i Francesc Saurí, de la de Sant Vicenç, Berenguer Falgueras, Antoni Mas, Bartomeu Arnau, Bernat Valençó, Arnau Costa, Jaume Vilardell,

Berenguer Soler, Jaume ça Oliver, Ramon Andreu i P. ça Costa de Valldeix, Arnau Rispau i Bernat des Prats àlias Bernat Berenguer, de la parròquia de Sant Martí de Mata, Berenguer Salom, G.Torrents, G.Morera de la Serra, G. ça Tria, major de dies, i Berenguer Garangou, de la de Sant Andreu de Llavaneres, Bernat Moles, P. Jaubert, Francesc Garau, Salvador Guitart, Arnau Benencasa, Berenguer Baró, Ramon Cortès, P.Milans i P.Saurí, de la de Sant Vicenç.

4. S'entenen per compradors les persones que adquirien en públic encant, per un preu de licitació, l'autorització a percebre unes determinades imposicions o drets fiscals. Aquests "compradors" eren auxiliats pels collidors, la missió dels quals era la de recaptar les imposicions prop dels contribuents i de lliurar les quantitats assolides als "compradors". Aquest era el sistema d'administració i funcionament de les imposicions municipals a Barcelona al segle XIV, segons reporta Broussolle (Veg.Jean Broussolle, Les impositions municipales de Barcelone de 1328 à 1462, dins "Estudios de Historia Moderna" V (Barcelona 1957), 113).

5. AHPB, notari Francesc de Pujol, liber decimus, f.76r.

6. Per a millor claredat i comprensió, hem fet la transcripció del text regularitzant lleugerament l'accentuació i la puntuació, tot desfent alguns mots enganxats mitjançant un punt intercalat. Hem desenrotllat en català les abreviatures llatines sol., Barchn,. i barchns.

CINQUÈ CENTENARI DEL PRIVILEGI DEL REI FERRAN EL CATÒLIC
1480 - 1980
EL LLARG CAMÍ VERS L'AUTONOMIA MUNICIPAL.

A començamets de la quinzena centúria, Mataró era un petit llogaret, un amuntegament de cases a l'entorn d'una petita esglesiola romànica (que ja no donava cabuda) i una sèrie de masos escampats per tot el terme (1).

La vila i les parròquies de Sant Andreu i de Sant Vicenç de Llavaneres romanien sota el domini del Castell de Mata o de Mataró. Els orígens d'aquest castell, situat al cim del turó d'Onofre Arnau -nom d'un antic propietari-, (2) es perden, com diuen P. Català i M. Brasó, en "la boira del temps". (3) Dels segles XI al XIII, el Castell de Mataró havia pertangut, de primer, a la casa Castellvell i després, per successió hereditària, a la de Montcada. (4) Més endavant, durant el segle XIV, el castell passà per diferents mans.

Com ens diu J. Llovet, "les característiques de la tutoria d'aquest castell damunt les parròquies de la seva demarcació no poden definir-se d'una manera ben determinada quan als temps més reculats; però a la catorzena centúria, i potser arrencat de l'anterior, hi veiem concretada la possessió de la vila de Mataró i, a més, l'exercici per delegació especial de la Corona, dels mer i mixt imperis. Ultra aquesta jurisdicció, el castell posseïa al dit temps el domini senyorial sobre una sèrie de masos i terres repartits per tot el terme" (5).

Els súbdits del Castell de Mataró es delien per assolir l'administració autònoma de llur localitat, alliberar-se del jou feudal. El Pare Rius ens diu que "a fuer de hombres resueltos y libres, los mataroneses no cesaron de trabajar hasta conseguirlo, sin escasear dispendios ni sacrificios" (6). Hom registra, a Mataró, a les darreríes del segle XIV, les primeres temptatives encaminades a aconseguir-ho (7). Ens diu J. Mª. Colomer que tant bon punt l'estructura feudal, una vegada acomplerta la seva missió, comença a trontollar pels canvis del temps, és també quan Mataró comença a desenvolupar el seu moviment alliberador (8). Aquests moviments havien estat ja iniciats al segle anterior per diverses altres poblacions catalanes i es trobava afavorit notablements pels monarques, interessats a augmentar el poder de la Corona.

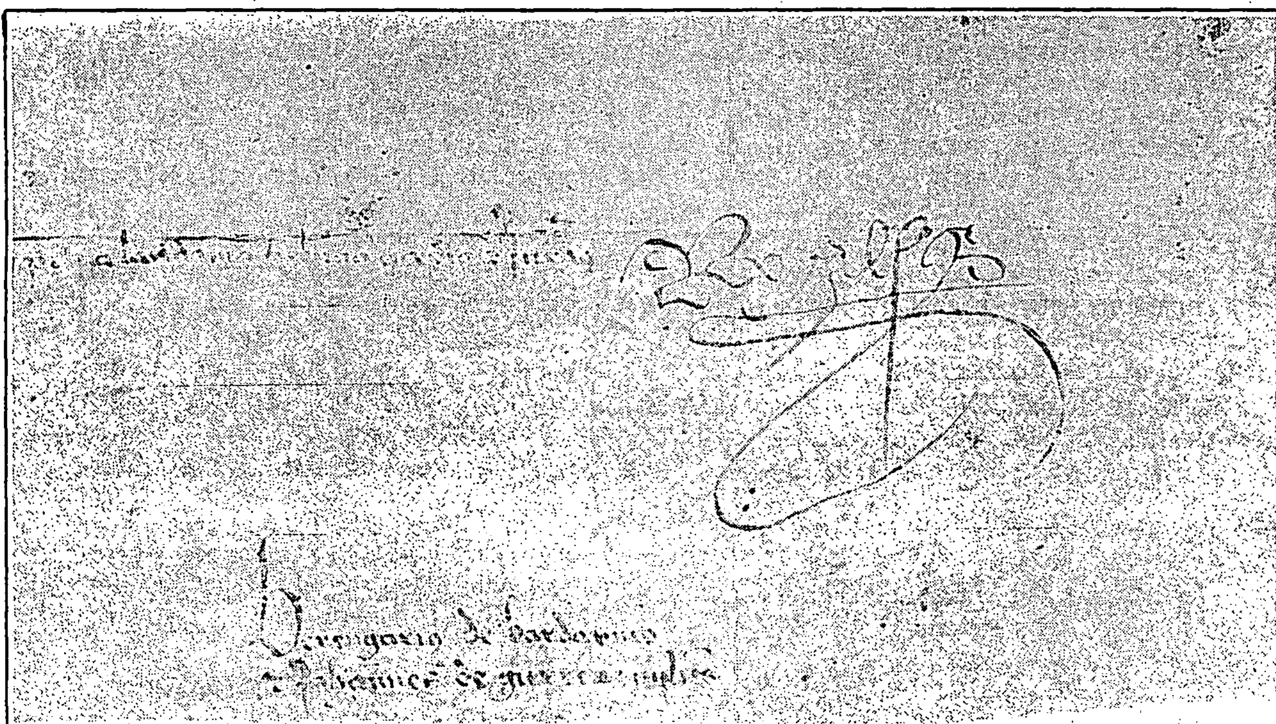
En un primer moment, les instàncies seguides vers la consecució de l'afranquiment les portaren a terme, de forma mancomunada, les tres localitats del castell de Mataró, constituides en una mena de sindicat (9).

Ferran d'Antequera, el nou monarca entronitzat arrel del Compromís de Casp (1412) va facultar el 4 de juliol del 1415 a micer Antoni Torres (llavors feudal del Castell com a tutor del menor Baltasar de Màrgens) per a gravar amb nous drets als seus vasalls (10). L'imposició d'aquestes càrregues va sentar molt malament a les poblacions afectades, esdevenint força tibants les relacions, de per sí deteriorades, entre el Castell i les parròquies de la seva demarcació (11).

Aquestes noves vexacions i el canvi de monarca (Ferran I va morir el 1416 i el succeí el seu fill Alfons IV, altrament dit el "Magnànim"), impulsaren els membres de la "Universitat del Castell de Mataró" a elevar una súplica al tron exposantli llurs queixes. "¿Qué les quedaba, sino, contra un hombre tan temible por su poder e influjo?" es pregunta l'escolapi Rius.

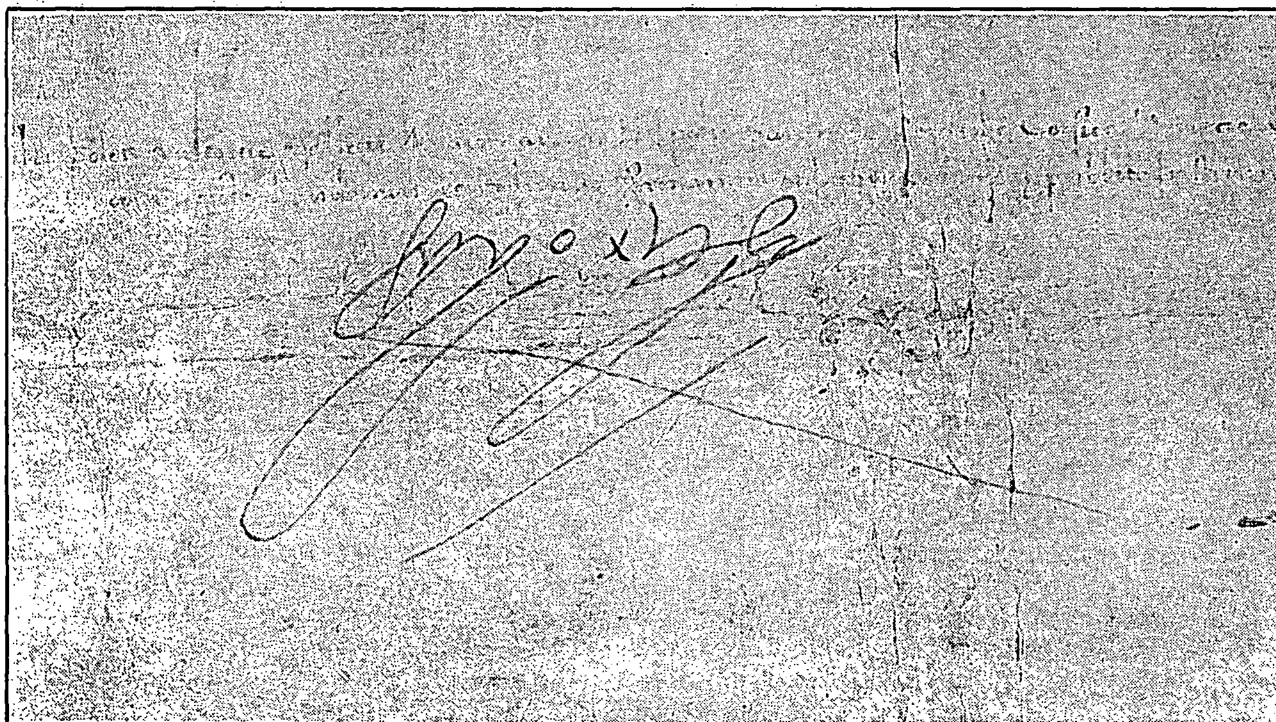
Aquest 'memorial de greuges', redactat en forma de capítols, l'adreçaren al monarca, llavors reunit a Sant Cugat del Vallès on s'hi celebraven Corts. Comença amb aquestes amargues paraules que denoten l'estat d'ànim dels súbdits del Castell de Mataró:

> "Molt Alt y poderos Señor: com los homens poblats dins la vila antiguament apellada Ciutat Treta e terme de Matero als molts e insoportables treballs y als grans despesas hagen treballat e treballan incessantment per ço que puguen esser units y tornats a Vostra Señoria y Real Corona...". (12)

SIGNATURA DEL REI ALFONS IV EL MAGNÀNIM EN EL PRIVILEGI DEL 1419.

Arxiu Municipal de Mataró.
Pergamí núm. 12.

SIGNATURA DEL REI FERRAN II EL CATÒLIC EN EL PRIVILEGI DEL 1480.

Arxiu Municipal de Mataró.
Pergamí núm. 29.

El rei acceptà els capítols que se li proposaven i, el 27 de juny del 1419, signà l'anhelat privilegi d'incorporació al Patrimoni Reial. La redempció va costar a les tres localitats afectades el desemborsament de la quantitat de 4000 florins d'or. Amb el mateix privilegi, foren donades normes pel bon règim i administració de la universitat i terme del Castell.

En previssió de futures contingències entre els pobladors de les parròquies esmentades i Antoni Torres, el mateix monarca, amb data de 8 de novembre de 1424 confirmà, dés de Barcelona estant, les concessions fetes, i incorpora la vila i termes del Castell de Mataró a la Ciutat de Barcelona, acollint-la a l'anomenat "carreratge" de forma "que sien un vertader barri de la tal" (Ciutat de Barcelona), així que "el qui serà señor daquella ho sera del Castell vila e termens de Matero" (13).

L'any següent, pel mes de febrer, la Ciutat de Barcelona va prendre possessió del seu nou "carrer"; així ho trobem registrat en el Manual de Novells Ardits o Dietari de l'Antich Consell Barceloní, amb data de 25 i 26 de febrer del 1425:

> "En aquests dos dies la Ciutat de Barchinona o lo honrat en Baltasar de Gualbes en aço elegit per los honorables Consellers et en nom lur pres possessio del Castell e terme de Matero axi com a carrer de la dita Ciutat per concessio del Señor Rey et per raho de carreratge fou presa la dita possessio" (14).

Pocs anys després, la castellania de Mataró apareix atorgada en feu a Pere Dez Torrent (o Destorrent), ciutadà de Barcelona. Aquest mateix personatge n'obtingué, a més, el domini directe i al.lodial, que li fou concedit pel rei Alfons IV el 1436, "fent cas omís -com diu Llovet- de la solemne promesa de no alienar-lo fora de la Reial Corona" (15).

La voluntat del rei es movia, més que res, per incentius econòmics; poc valien les promeses fetes enfront d'uns diners que eixugarien, d'alguna manera, l'Hisenda del rei. Així aconseguí Pere Dez Torrent el Castell de Mataró, aprofitant-se de les necessitats pecuniàries del monarca, empobrit per la campanya sardo-genovesa i a l'espera de la conquesta de Nàpols. Malgrat els dos privilegis, malgrat la confirmació del primer pel segon, Mataró i els termes del Castell tornaven a estar infeudats. "Los señoríos -comenta el P. Rius- eran entonces una especie de especulación y granjería en que los pueblos salían muy mal librados a beneficio de algunos poderosos" (16).

La Universitat del Castell de Mataró hagué d'esforçar-se i sacrificar-se de nou intentant una nova redempció. Aquesta s'aconseguí essent feudal del castell el fill de Pere Dez Torrent, del mateix nom, el qual a canvi del pagament de 2500 lliures moneda barcelonesa, s'avingué a posar la castellania sota el domini comú el 28 de desembre del 1455 (17).

Els esdeveniments que varen col.lapsar la vida catalana a mitjans del segle XV, l'esclat de la guerra civil catalana entre els partidaris del rei Joan II (germà i successor d'Alfons el Magnànim) i els del príncep Carles de Viana (la Generalitat), foren perjudicials i molt pels habitants de Mataró i les rodalies. Aquests, com a "carrer" de Barcelona, lluitaren a favor

de la "Diputació del General" o Generalitat i hem de creure que ho feren amb coratge i valentia, segons es despren dels documents. No és tasca de la nostra incumbència, però, l'entretenir-nos en les vicissituds d'aquesta complicada i llarga conflagració (18); tan sols esmentar-ne un personatge que hi intervé i que esdevindrà cabdal per a la nostra narració: mossén Pere Joan Ferrer.

Governador i Capità General dels comtats del Rosselló i la Cerdanya -per manament d'Enric IV de Castella i del Conestable-, capità dels exèrcits que socorregueren Tortosa i comandant de l'estol de naus que va socòrrer l'assetjada vila de Maó; aquest oligarca barceloní i destacat militar de la Generalitat, pel Nadal del 1471 (juntament amb altres militars afectes a la causa de la Generalitat) va desertar de les fileres barcelonines per a passar-se al bàndol de les tropes de Joan II (19).

Com a premi a la seva "traidoria", com diu F. Carreras i Candi, i més que res corresponent als favors que li va dispensar, Joan II concedí a Pere Joan Ferrer -a títol d'empenyorament- el castell i baronia de Burriac, amb les viles de Mataró i Argentona. De nou, els mataronins eren subjugats per un feudal; però aquesta vegada no pas sols, doncs la "Baronia" de Burriac comprenia, endemés de les esmentades viles, les parròquies de Cabrera, Vilassar i Premià. Aquesta concessió, Joan II feia constar que era "la remuneració reial pels grans serveis prestats singularment en la campanya de Perpinyà" (20).

Pere Joan Ferrer va prendre'n possessió tot seguit, instal.lant-se al cim de Burriac "a tall d'àguila envestidora" (21), i es feu retre homenatge dels seus vasalls.

Les qüestions que es suscitaren entre feudal i súbdits foren moltíssimes; aquests darrers comprenien que havien estat arrabassats del Patrimoni Reaial per mor de llur rebel.lia. Ferrer també ho sabia, i per això mateix, se n'aprofitava. La dissort dels súbdits del "Baró de la Maresma" es veié encara augmentada quan, el 1475, el monarca li concedí la jurisdicció civil i criminal de tot el terme del seu castell (22).

Tot i això, les viles i parròquies afectades per aquesta refeudalització, no cediren en el seu entestament d'alliberació. Actuant de forma mancomunada -com antuvi ho havien fet- lluitaren aferrissadament per a la consecució de la seva llibertat. Assenyala, però, en Carreras i Candi, que "tant de trevalls pera apartar un jou odiós, s'estrellaven sempre y a despit de la justicia, davant la poderosa influencia de nostre personatge" (23): era tanta la força que Pere Joan Ferrer tenia a les altes instàncies polítiques que tots els esforços contra ell eren endebades. Les úniques satisfaccions que n'obtingueren foren certes lletres on el monarca "aconsellava" al feudal que no maltractés els seus súbdits (les reiterades lletres del monarca posterior al respecte ens deixen entreveure el cas que Pere Joan Ferrer en feia). La no obtenció de respostes mínimament satisfactòries a llurs demandes aconsellaren als síndics mataronins d'aturar-les, a l'espera de millors temps i millors monarques (no tant lligats i vinculats a la persona de Ferrer).

Al morir Joan II, les peticions d'alliberament es renoven, dipositant-se les esperances en el nou monarca: Ferran II el Catòlic.

Les altes jerarquies catalanes instaven al rei la promulgació d'una Pragmàtica que reduís el Poderiu feudal, acreixentat amb les dàdives de Joan II envers els seus partidaris. Els vasalls de Pere Joan Ferrer aprofitaren l'avinentesa de la promulgació d'aquesta Pragmàtica per a insistir de nou, sobretot tenint en compte que l'esmentada Pragmàtica Sanció -com se l'anomenà- disposava que tots els castells, llocs i jurisdiccions alienats fossin restituits integrament a la Corona (24).

Ferran el Catòlic, però, es mostrava reticent a fer complir i executar el contingut del document, potser temerós de la gran influència dels feudals catalans. Per aquest mateix motiu, les nogociacions per a la redempció de les viles i parròquies del terme del Castell de Burriac, esdevenen àrdues i difícils. Cal esmentar els bons oficis que prestà la Ciutat de Barcelona (com a tutora i "germana gran" de Mataró) en la resolució del conflicte. Cal també que fem palès el fet de que els vasalls de Pere Joan Ferrer estaven disposats a totes per tal d'aconseguir allò que volíen; una carta dels Consellers de Barcelona adreçada al Síndic, amb data del 28 de febrer del 1480, ho expressa clarament:

> "...no es vist que los pagesos hagen esser apartats de la Corona Reyal contra disposició de llurs privilegis, ni seria servey del Senyor Rey que aquells fossen destruits e lexant llurs cases anassen tribulant per lo mon. La qual cosa farien segons dien avans que no tollerarion esser sots Senyoria del dit mossen Pere Johan". (25)

Era tal l'estat d'ànim i predisposició dels vasalls del castell que arriben a afirmar que "se meiarien les mans ans de darli I diner" al seu Senyor.

Finalment, després de molt regatejar, el 28 d'abril del 1480, i mercès a la valiosa intervenció de l'hàbil síndic mataroní Matheu, la redempció de les viles i parròquies quedà estipulada. Ferrer rebria la quantitat de vuit mil florins d'or, mitjançant la qual s'aixecaria la penyora. D'aquesta suma, 5000 florins els pagaria el rei i els altres 3000 els del Maresma, dos mil tot seguit i mil amb un censal a favor de Pere Joan Ferrer. Aquest proseguiria en la possessió o quasi possessió de les parròquies fins haver cobrat els dos mil florins i tenir creat el censal, a fur de vint mil florins per mil (26).

A partir d'aquest acord, no trigà a ésser un fet real la cobdiciada emancipació del territori empenyorat a Ferrer el 1471. El 31 de juliol del 1480, Ferran II, essent a Corts a Toledo, atorgà un privilegi pel que Mataró, Argentona, Cabrera, Vilassar i Premià, restaven incorporades al patrimoni reial i redimides del vasallatge a Pere Joan Ferrer.(27)

El privilegi, el 500 aniversari del qual aquest any celebrem, està redactat en forma de capitulacions. Els síndics delegats per a la negociació d'aquest document -en Guillem Pere Eroles, de Vilassar i en Pere Ballot i en Jaume Llull, d'Argentona i Llavaneres, respectivament- s'adreçaren al mo-

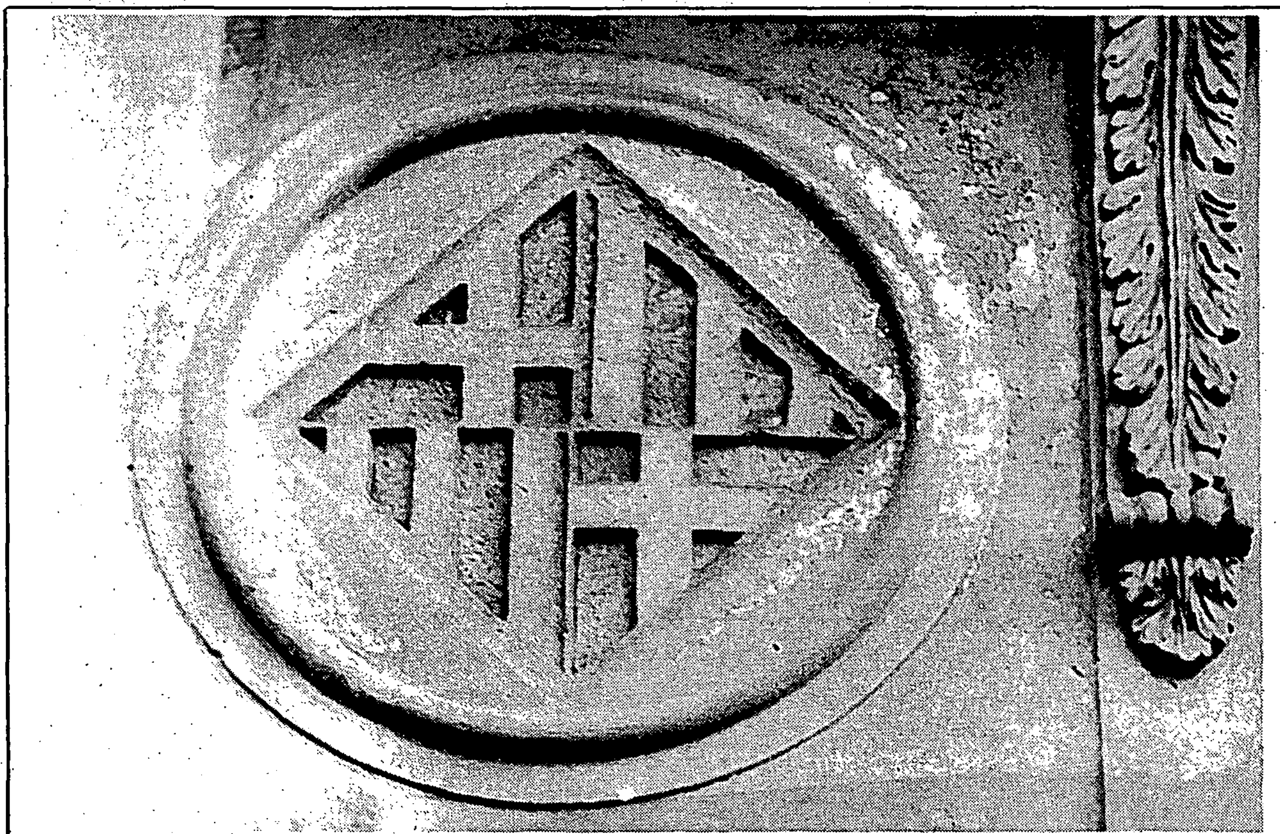

PICA BAPTISMAL DE SANTA MARIA, DEL SEGLE XV, (destruïda el 1936) AMB L'ESCUT DE LA CIUTAT DE BARCELONA, SÍMBOL DEL "CARRERATGE"

Foto: Marià Ribas i Bertran.

ESCUT DE BARCELONA, PROCEDENT DE L'ANTIC PORTAL DE BARCELONA DE LA MURALLA (segle XVI). IGUALMENT SENYAL DEL PRIVILEGI DE "CARRER DE BARCELONA".

Foto: Miquel Sala i Girbal.

narca a Corts, presentant-li un seguit de peticions amb la pretensió que la Corona les assumís. Ens apareix doncs, el privilegi, redactat en capítols, als que el rei dóna el "plàcet" o vist-i-plau (el "Plau al Señor Rey" del text).

A grans trets, podem assenyalar les tres parts cabdals d'aquest document reial:

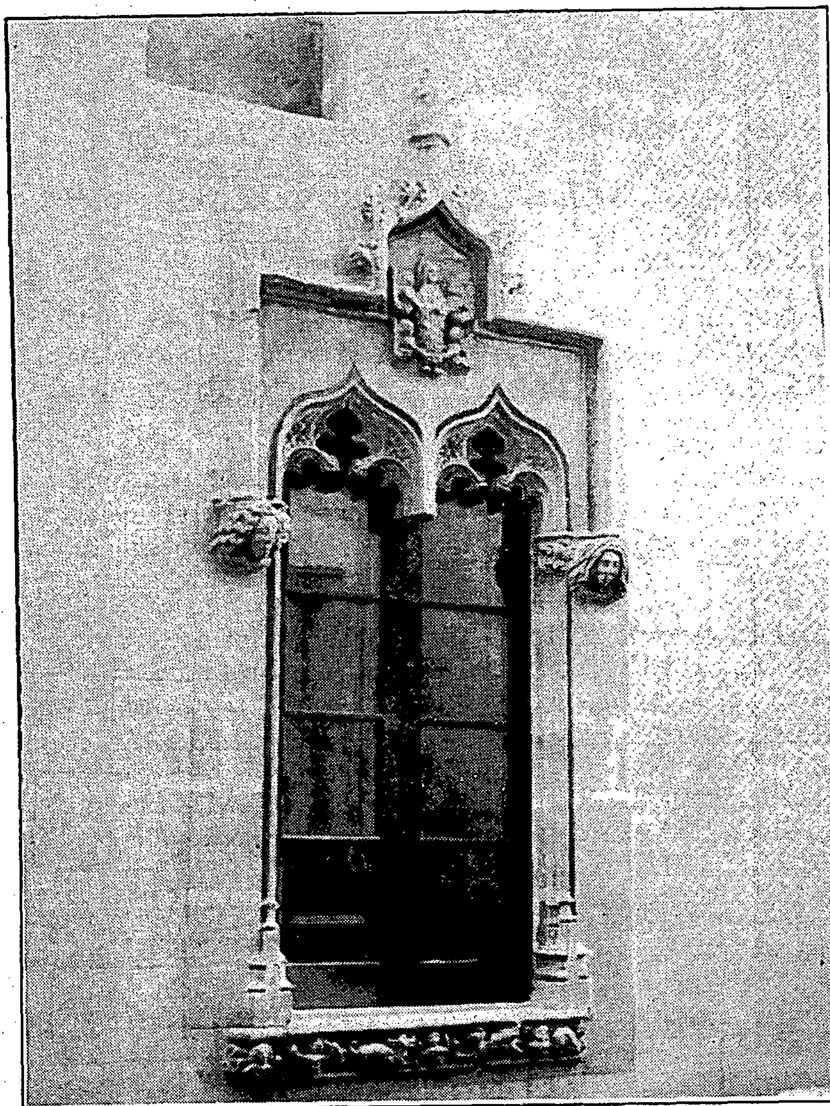
1. La reincorporació al patrimoni reial (semblantment al privilegi d'Alfons el Magnànim), el títol de "carrer de Barcelona" i la revocació dels termes de Pere Joan Ferrer (i de les càrregues que llur jurisdicció comportava).
2. Constitució d'una justícia i administració local autònomes.
3. Cost econòmic de la redempció i condicions d'aquesta.

Els súbdits de Pere Joan Ferrer, el "Baró de la Maresma", tenien en "eterna memoria" a l'"Illustrissimo don Alfonso Rey d'Arago" per haver-los incorporat al patrimoni reial el 1419 i agregat a la Ciutat de Barcelona en la condició de "carrer" d'aquella el 1424. Malgrat haver estat el germà d'aquest mateix monarca el qui els havia empenyorat posteriorment, recordaven amb recança la graciosa concessió reial. En el redactat dels capítols, recalquen la seva ànsia de retornar a la Corona, així com el seu desig de tornar a ésser "carrer" de Barcelona; per això, preguen al monarca que vulgui i consinteixi "...a las ditas vila terme e Castell de Matero e parroquias preditas ... ques puguen alegrar de tots aquells privilegis e libertats e usos que te la Ciutat de Barchinona e los altres carrers de Barchinona se acostumen de alegrar".

El privilegi, però, ens mostra la preocupació dels habitants de les parròquies empenyorades d'ésser de nou joguines de la voluntat reial que, satisfent capricis o deutes, un cop alliberats, els tornés a infeudar. La preocupació era del tot justificada, doncs, quí o què no impedia al monarca -cas de no preveure-ho- vincular-los amb un nou senyor feudal, un altre Pere Joan Ferrer -quí sap- ? Tot i amb el privilegi d'Alfons el Magnànim això s'havia esdevingut: Calia prendre'n cura i evitar-ho. Una quinzena de ratlles, hàbilment redactades, tracten de fer inviable qualsevol nova alienació reial. Pequen de carregosos i àdhuc de reiteratius; la intenció, però, és ben clara: no volen ésser separats altra vegada de la Corona.

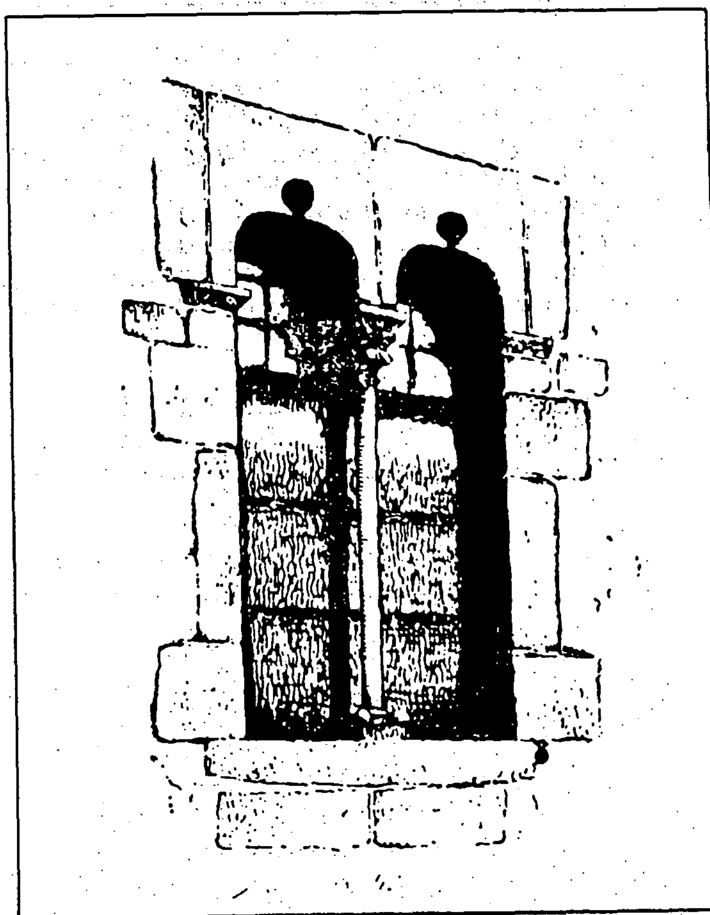
> "ni la ... Senyora Reyna o altre qualsevol Reyna per cambra o per qualsevol altra causa ni del primogenit o en persona daltre fill o filla per dot o altre persona privada e publica de qualsevulla ley condicio o preheminencia o dignitat. (...) Ans Vos Senyor per Vos o per vostre primogenit o successor e vostres e seus ... en tot temps tindreu e deffendreu las preditas concessions ... en la forma e manera que es permes e quiscuna de aquellas com a incorporats agregats e units a la dita Corona e patrimoni reals e a la Ciutat de Barchinona"

D'aquesta manera s'asseguraren que el monarca o els seus successors estiguin en "plena informació" de l'afer, i -per tant- no puguin al.legar desconeixement o ignorància; encara no del tot satisfets, afegeixen:

FINESTRAL GÒTIC, S. XV, AL CARRER D'EN PALAU, AVUI TRASLLADAT A LA RIERA, AMB REPRESENTACIÓ DE SANTA MAGDALENA, PROBABLEMENT PER LA PROXIMITAT DE LA CAPELLA DE LA SANTA, QUE ERA SITUADA A LA PLANTA BAIXA DE LA CASA DE LA CIUTAT.

Foto: Josep Vinardell.

FINESTRAL GÒTIC,
SEGLE XV,
AL CARRER D'EN PALAU,
CAN PALAUET.

Dibuix de Marià Ribas i Bertran

"E si lo contrari era fet lo que Deu no vulla ... voleu Senyor e declarau ... ipso facto et iure sian irritas causas e nullas e no de força alguna per auctoritat de la present ley e privilegi e sens altra sentencia e per aquellas no sia res fet ni en res obeit".

Assenyalen, amb molta elegància i diplomàcia, el fonament dels seus temors: "lo qual -el patrimoni reial- ab moltas exquisidas maneras en gran part es alienat e dilaterat".

El rei va donar el vist-i-plau a aquestes demandes, i així -i ja per sempre- els antics dominis de Pere Joan Ferrer eren incorporats (o reincorporats, com el cas de Mataró) al patrimoni del rei, alhora que se'ls concedia el privilegi de carreratge.

La incorporació al patrimoni reial pressuposava l'anul.lació i revocació del terme del castell de Pere Joan Ferrer. El privilegi remarca com el Baró de la Maresma exercia "tota jurisdicció civil e criminal e mer e mixt imperi" sobre les terres del seu domini, i com això era "en prejuy de las ditas parroquias que confinen o termenen ab lo dit Castell -de Burriac- qui han de tornar a Vostre real patrimoni". També esmenta el fet que "es estat sentenciat o declarat en temps passats lo dit Castell no tenir terme algu sino tant quant tenen las parets de aquell", cosa evidentment certa, ja que una sentència del 1456 estatuia que el castell no tenia dret termenat (28). Aquestes raons, i -sobretot- l'incertesa de la jurisdicció de Pere Joan Ferrer, portà a demanar als habitants de les parròquies afectades, la revocació dels esmentats termes, " restituhint e tornant totas las ditas cosas al estament en que estaven ... ans de las comocions e guerra de Cathalunya".

Així mateix es sol.licità l'abolició de tots els drets i rendes que Ferrer havia instituit i creat. El més gravós de tots, ho era l'anomenat "Ribatge", dret que Pere Joan Ferrer s'entestava "en voler extorquir e exigir en tot lo terme del dit Castell". El "Ribatge" (de 'riba', vora del mar), dret inexistent abans del Baró -segons es desprèn del documentera un aranzel del 4% que s'aplicava sobre tots els blats i sal que es descarregaven en el seu territori. Evidentment, per a les poblacions costaneres, aquesta era una càrrega molt gravosa, sobretot per a Mataró:

"asso es en gran dan e destruccio de la dita vila de Matero perque los negociants per temor de la dita exaccio cessen venir descarregar en lo dit terme".

Si aquest gravàmen existia o no abans de Pere Joan Ferrer, ho ignorem; el que sí que podem afirmar amb seguretat és que aquesta exacció havia d'ésser molt mal vista, sobretot si tenim en compte que afectava el comerç de dos elements tan necessaris i indispensables com el blat i la sal, ambdós fonamentals en l' alimentació de llavors. Endemés d'això, sol.liciten i aconsegueixen del monarca la remissió, el perdó de totes les pensions que els pobles afectats i els singulars d'aquells havien de satisfer a Pere Joan Ferrer. Amb el perdó, però, no en varen tenir prou i, preveient possibles plets amb el seu antic senyor, demanen que "sian toltas e llevadas totas accions e via de pro-

cehir contra las ditas vila e parroquias e los habitants e habitadors en aquellas e bens llurs".

D'aquesta manera, havent accedit el rei a les seves pretensions, els habitants de Mataró, Argentona, Cabrera, Vilassar i Premià satisfeien el seu desig, la seva ànsia de no conèixer "per Senyor sino un Deu en lo cel e un Rey en la terra"; un senyor molt més llunyà, que per això mateix, no podria abusar d'ells ni tenir-los subjugats com d'antuvi.

En un altre ordre de coses, el privilegi regula, estipula i ordena la vida dels municipis naixents. De fet, els capítols aprobats per Ferran el Catòlic marquen la data de la constitució de les municipalitats, donat que faculta d'òrgans de gestió i administració a les localitats incorporades al patrimoni reial.

Les diferents "universitats" o ajuntaments, són legalment reconegudes i dotades d'un estatut jurídic propi. Els Consells Municipals s'estructuraran entorn les persones dels "jurats" (els actuals alcalde i tinent d'alcalde) i els "prohoms del consell" o "consellers" (que serien els regidors d'avui). Tots ells, amb un "primer jurat" com a cap visible, vetllaran per la seguretat, benestar i progrés de les localitats.

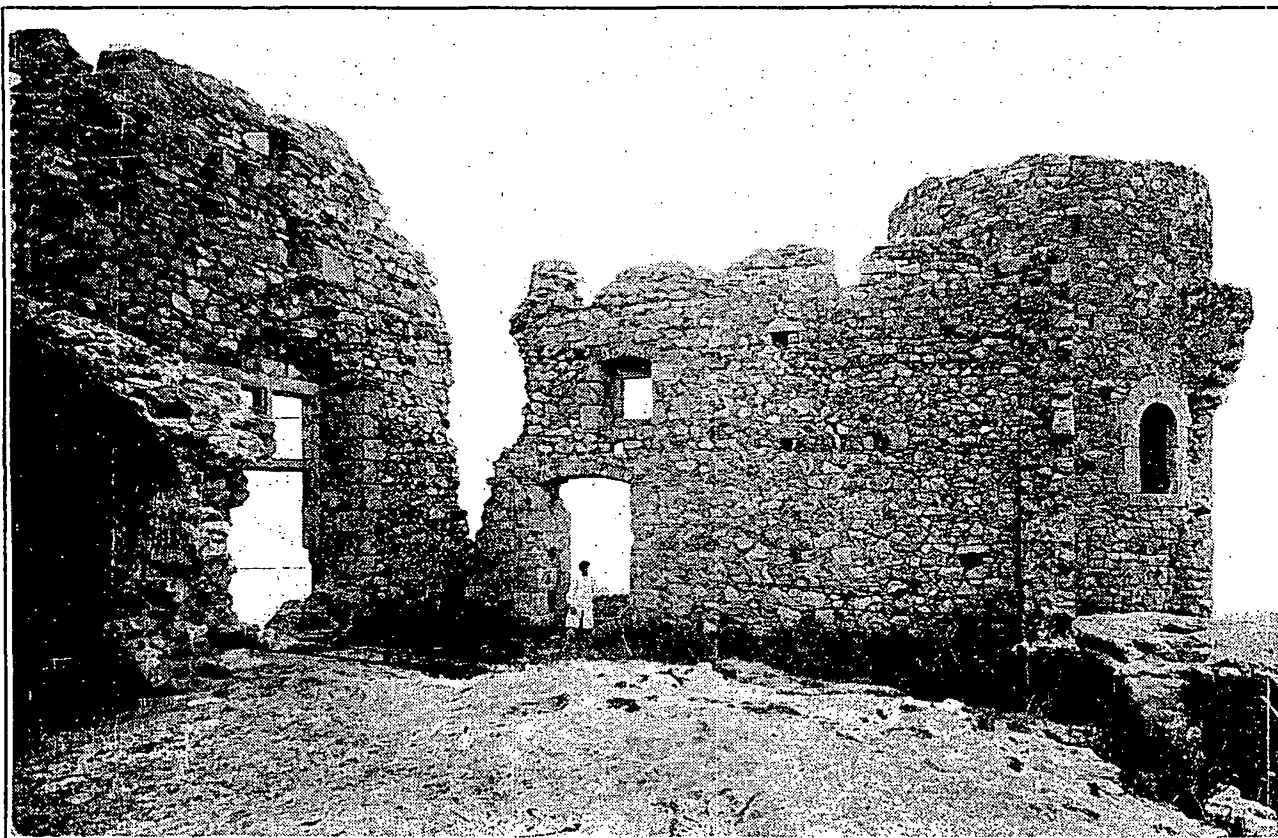
De la mateixa manera, les "universitats" gaudiran d'economies autònomes, fet que els hi permeterà l'auto-finançament. El privilegi concedeix "que sens altra licencia o provesio real puixen -els jurats i prohoms del consell- metre imposicions e fer talls (29) e manllevar censals (30) e violaris (31) al for que ben vist ens sera..."; d'aquesta manera podran "suportar (les diferents despeses) e pagar llurs carrechs presents e sdevenidors". El responsable de l'erari municipal ho serà el "clavari" o caixer, que portarà el llibre de comptes i fara de tresorer.

Semblantment que regula el funcionament de les "universitats" el privilegi permet, desapareguda la jurisdicció feudal, la creació de batlles a totes les poblacions emancipades.

El batlle és l'administrador local nomenat pel rei, amb deures jurisdiccionals i administratius. Primera instància municipal, però darrera en l'escalofó de càrrecs i prebendes reials, el privilegi li atorga plena llibertat d'acció i moviments, "quasi", resa el document, en la forma e manera que exerceix lo batlle de Barchinona en dita Ciutat en los subdits de son offici".

Davant l'autoritat, tota precaució és poca; per això mateix, els síndics que negociaren la redempció s'afanyaren en fer constar que no poguessin ésser batlles de les seves localitats "sino (els) que sian naturals o habitants e heretats en las ditas vila terme e parroquias". Prefereixen, i amb raó, tenir per batlle un compare, més o menys conegut per tots (i més fàcil de domenyar, si s'escau), que no pas un forani estrany als usos i costums de la contrada.

Tres anys havia de durar el manament de Batlle; la provissió del càrrec venia donada per les mateixes Universitats,

EL CASTELL DE SANT VICENÇ O DE BURRIAC A COMENÇAMENTS DE SEGLE
Postal — Col.lecció Joaquim Marfà i Serra

EL CASTELL DE SANT VICENÇ O DE BURRIAC A COMENÇAMENTS DE SEGLE
Postal — Col.lecció Joaquim Marfà i Serra

les quals presentaven -prèvia sel.lecció- 3 candidats al rei o al seu lloctinent, en cas d'absència d'aquest. De la "terna" així feta, el monarca escollia el nou batlle.

El batlle escollit administraria justicia i coneixeria de tots els plets i processos de la localitat. Sols seria inhibit de part de llurs atribucions quan, el batlle o veguer de Barcelona, pel fet d'ésser-ne les parròquies "carrer", vingués al terme. Aquesta inhibició, però, duraria solament en tant que el batlle o veguer de Barcelona romangués a la vila o parròquia. En marxar, totes les funcions jurisdiccionals i administratives retornaven al batlle nadiu. El batlle o veguer de la Ciutat Comtal, preceptua el privilegi, no podia endur-se'n les actes de processos, ni les "penyores" o ingressos que la seva estada li haguessin proporcionat.

Al batlle mataroní se li permet la facultat de crear un lloctinent que, en nom seu, administrés justicia a Llavaneres, localitat del terme del Castell de Mataró i "...assats luny de la dita vila".

Pel que fa referència a l'administració de justícia, el privilegi concedeix als habitants de les parròquies alliberades que, per algun motiu hagin estat inculpats o acusats, la prerrogativa d'"esser absolts o condempnats quiscun en sa parroquia". Tocant a aquest punt, i com a darrera i especial gràcia, el rei atorga una mena d'aministia jurídica als pobladors de Mataró, Argentona, Cabrera, Vilassar i Premià, redimint-los "de totas penas de terç e altras penas processats o no processats". Són exclosos, però, d'aquesta mesura, els acusats de "crim de mort, de leza Magestat, trenchadors de camins (és a dir, bandolers i saltejadors) o fabrichadors de falsa moneda".

El privilegi conclou amb les condicions i cost econòmic de la redempció; de fet, les mateixes que hem esmentat anteriorment, amb molt poques variacions.

Ferran II, el monarca "Catòlic", confessa haver concedit aquests capítols a unes poblacions que acudiren a ell "tanque cervus at fontes aquarum" (com el cèrvol a les fonts d'aigües assedagades de llibertat i justícia. Amb aquestes gràcies, les viles i parròquies de Mataró, Argentona, Cabrera, Vilassar i Premià, quedaven deslligades dels vincles que les unien amb Pere Joan Ferrer, i essent incorporades a la Corona com a pobles lliures, assoliren l'autonomia municipal.

El qui per breu temps fou "Baró de la Maresma" continuà residint al seu Castell de Burriac; ara, però, sense cap mena de poder ni jurisdicció sobre els pobles de la falda del Castell. Res en sabem des de llavors d'aquest personatge tristament cèlebre.

En cap altre ocasió aquestes parròquies s'uniren per a fer front a un enemic comú. L'experiència, però, havia estat molt vàlida i profitosa. El camí vers l'autonomia municipal fou llarg i tortuós; un cop alliberats de tot jou estrany, aquests pobles seguiren la seva pròpia via, fins avui, altra volta reunits per a festejar el mig mileni d'aquesta efemèrides.

Mataró, la nostra ciutat, amb el privilegi a la mà, anà creixent i conquerint cotes més altes. El 1585, amb una altra prerrogativa reial, aconseguiria de tenir síndic a Corts, ésser representada a l'assemblea sobirana del Principat en la persona del mataroní Geroni Serra Arnau (32).

Tot això, però, és ja una altra història.

Carles MARFÀ I RIERA.

---

(1) LLOVET, J. La Ciutat de Mataró (1). Barcelona (Ed. Barcino) 1959. Pàg. 65.

(2) "...el castillo perdió su nombre tomando desde el siglo XVII el de su poseedor Onofre Arnau con que fue conocido hasta nuestros días".
PELLICER Y PAGES, J. Mª.: Estudios histórico-arqueológicos sobre Iluro. Mataró, 1887. Pàg. 55. Cifra Els castells catalans (I). Pàg. 656.

(3) CATALÀ, P.; BRASÓ, M.; FLUVIÀ, A. de: Els Castells Catalans (I): El Maresme. Barcelona (Ed. Dalmau), 1967. Pàg. 647.

(4) LLOVET, op. cit., pàg. 71.

(5) LLOVET, op. cit., pàg. 72.

(6) Papers del Pare Josep Rius, prev. Lligall nº 39, pàg. 2. Manuscrit de la Biblioteca de les Escoles Píes de Santa Anna de Mataró.

(7) LLOVET, op. cit., pàg. 78 passim.

(8) COLOMER, J. Mª: Mataró al mil cinc-cents. Premi Iluro; 1967. Caixa d'Estalvis Laietana. Mataró (Rafel Dalmau, editor) 1969. Pàg. 17.

(9) LLOVET, op. cit. passim.

(10) Papers del Pare Rius. Lligall nº 39, pàg. 5.

(11) LLOVET, op. cit. passim.

(12) Arxiu Municipal de Mataró. Privilegis, 1: Privilegi d'Alfons el Magnànim (1419).

(13) Idem. Cifra:
FERRER I CLARIANA, Ll.: Santa Maria de Mataró (1). Edicions del Museu Arxiu Històric Arxiprestal. Obra de Sant Francesc, IV. Mataró, 1968. Pàg. 51.

(14) Manual de Novells Ardits o Dietari del Antich Consell Barceloní. Nº 1. Barcelona, 1892. Pàg. 238.

(15) LLOVET, op. cit., pàg. 80.

(16) Papers del Pare Rius. Lligall nº 39, pàg. 10.

(17) Papers del Pare Rius. Lligall nº 87. Per a la referència d'aquest document, remetem a l'obra ja esmentada de J. LLOVET: nota 29 de la pàgina 80.

(18) Recomanem la lectura de l'obra de:
SOBREQUÉS, Santiago; SOBREQUÉS, Jaume: La Guerra Civil catalana del segle XV (2 vols.). Barcelona (Ed. 62), 1973.

(19) RIBAS I BERTRAN, Marià: Orígens i fets històrics de Mataró. Mataró (Impremta Minerva), 1934. Pàgs. 113 i 114.

(20) ALBERT I CORP, Esteve: Pere Joan Ferrer, darrer senyor feudal de Mataró. "Fulls" del Museu-Arxiu de Santa Maria, nº. 7. Mataró, Abril 1980.

(21) Els Castells Catalans, I. Pàg. 654.

(22) CARRERAS CANDI, Francesc: Lo Castell de Burriach o de Sant Vicents (excursió, història y tradicións). Mataró (Estampa Vilá y Font), 1908. Pàg. 188

(23) CARRERAS CANDI, Francesc: Pere Joan Ferrer. Militar y Senyor del Maresma. Barcelona (Imprempta "La Renaixensa"), 1892. Pàg. 140.

(24) Idem. Pàg. 142 passim.

(25) Carta dels Consellers de Barcelona al Síndic. 23 de febrer 1480. Cifra CARRERAS CANDI, F: Pere Joan Ferrer..., pàg. 147.

(26) És el 5% d'interès. Id. id. pàg. 149.

(27) El privilegi va ésser publicat i traduït al castellà per PELLICER (Vid. op. cit.). Darrerament ha estat publicat, en versió original, pels "Quaderns d'Arqueologia del Museu Municipal de Mataró".

Les cites a que fem referència al llarg de l'article (i que no han sigut notades) han estat fetes en base a la nostra transcripció del privilegi, la referència del qual és:
Arxiu Municipal de Mataró: Privilegis, 1. Privilegi del rei Ferran el Catòlic, 1480. Pàgs. 5 i ss.

(28) Els Castells Catalans, I. Pàg. 614.

(29) "Tall" és sinònim d'impost.

(30) "Censal" és un contracte d'emprèstit a canvi d'un interès perpetu.

(31) "Violari": variant de contracte d'emprèstit. L'interès que proporciona fineix amb la vida d'una de les dues parts contractants.

(32) En aquest mateix exemplar dels "Fulls" es publica l'inventari de la casa de Geroni Serra Arnau, l'edifici d'estil renaixentista de la Plaça dels Ninots, avui seu del Museu Municipal.

DOCUMENTACIÓ

ALOUS DEL RECTOR DE MATARÓ.

M.A.S.M.
Arxiu del Rector
Plec nº4 - Lletra J
"Llibre de Capbreus y Alous del Sr.Rector de Mataró".
Segles XVII i XVIII
(Part manuscrita segle XVIII amb algun afegit del primer terç del segle XIX)

SEÑORIAS DIRECTAS DEL RECTOR DE MATARÓ EN CASAS

Carrer de Bon Aÿre, ÿ demes quintana de llorens Mas antes den Pere lledó.

Major I — es señor de una casa de dos cossos de 24 ô 25 palms de ample â cens de 464 pagador per Nadal ab Obligacio de dos missas per las animas de Llorens ÿ Antonia Mas al qual cens son obligadas insolidiv totas las casas de dita quintana. vide la confessio de fol 5 de est Cabbreu.

Se proba esta señoria; perque ab acte rebut en poder de Gabriel Morera als 26 Junÿ 1595 (vide lo full setè del manual diversoru de dit Morera que esta en la Rectoria signat de lletra B.) Bernat Pou Boter vené dits dos cossos á Joan Pujol texidor de lli. hont se diu tener per Rectores perilla ser esta la casa que vuÿ es hostal; perque ab acte en poder de Pongem 27 sbre. 1642 Antoni Arnau mercader permutá ab Janis Tremoler tota aquella casa que dit tremoler tenia ÿ possehia en lo carrer de bon Aÿre terminant á Orien en honor del mateix Arnau á mitgdia en honor de Onofre Arnau ÿ Major. á ponent en honor den Caramany á tremontana ab lo carrer de bon Aÿre. tener per Rectores qual junt ab altres casas alli existents de la qûintana de llorens Mas tenia per establiment á ell fet per Bernat ÿ Geroni Pou. fa al Rector com á succehint á Margarida vinbent un cens á nuda percepcio de 34 sous cau dia 2 Febrer.

En lo mateix manual fol.76 als 28 Junÿ 1595 Pere Anrich lledo vene dits 2 cossos á Antoni Major Boter tener per Rectores.

En lo manual del mateix lletra C hi ha venda de dits dos cossos á favor de Anrich lledo en poder de Gabriel Morera 19 Mars 1590.

Penso que est partit es lo mateix que Pere Anrich major Boter (fol.5 de est Cabbreu) confessá al rector quals diu estar al capdevall de la quintana den llorens Mas que terminaban a llevant en honor de Joan Calvia á mitgdia en lo carrer de bon Aÿre al carrer den Bruguera Baster. á tremontana ab lo carrer den Bruguera Baster.

2
Serrabardina

En lo mateix Manual de Gabriel Morera fol.71 de lletra C en la cuberta se troba lo establiment fet per los tutors de Pere Pujol á favor de Sagimon Serrabardina Pbre. de Mataro als 22 Sbre.1591 de un tros de terra de dos cossos de casa de 24 palms quiscun de pertinencias de la quintana den llorens Mas antes den Pere lledo. termina á Orient en honor de Pau Castello licdo en medicina. á mitgdia ab lo residuo de dita quintana que queda encara de dit pupillo mediant lo cami Publich novament alli construit per los Jurats, que te transit desdel carrer nomenat den Quendo fins al portal de las murallas nomenat de Valleix: á Ponent en honor de Franco Arnau negociant, qual tambe es de pertinencias de dita Quintana, ÿ fonch establert per los mateixos Tutors: á Tremontana en honor del Mas Capella part mediant las murallas. se te junt ab lo residuo de dita quintana per lo Rector de Mataro â cens de 464 quals censos los estabilients se obligaren á pagar. vide en lo mateix manual altre acte fol.49

Bruguera en lo manual de Narcis Portell Nog. de la Rectoria dia 8 sbre. 1610 lo Dr.Pere Pujol Rector firmá per rahó de señoria la venda feta per los marmessors del testament del Sr. Sagimon Serrabardina Sr.de Cabrera á Antoni Bruguera dels Planells Pages de Cañamas tres parts de terra ab son hort, ÿ exida en lo carrer de Bonaire quintana den llorens Mas que afrontan á llevant en honor de Pau Castelló metge á mitgdia ab lo carrer de bon Aÿre á ponent en honor de Salvador Pusrovi á tremontana ab la muralla mediant cami dit Bruguera en poder del mateix Narcis Portell als 10 Abril 1611 vene estos palms á Jaume Partella, ÿ lo Rector firmá per rahó de señoria.

Pati de
Casan Pou
3 En lo fol.3 del present Cabbreu se troba una confessió feta per Joan Sala de un cos de casa sita en lo carrer de bon Aÿre de la quintana de llorens Mas á dit cens de 464 que afronta á orient en honor den

Morans vuÿ Geroni Casillany á ponent en honor de Antiga Ponso á tremontana ab lo carrer de bon Aÿ re. á mitg dia en honor den Pou del carrer nou.

Fa per probar est partit vide lo manual de Sauri que esta en la Vicaria lo acte de venda de 22 Agost 1648 que feren Joan Castellar ÿ Margarida Caramanÿ á Miquel Pou de un cens pensio 32 s que li corresponian per raho de un pati terminant a llevant ÿ mitg dia ÿ ponent en honor del mateix Pou, ÿ á tremontana ab lo carrer de bon Aÿre; ÿ alli cerca ô en 1649 se troba la venda que feren los mateixos de un cens de 34 s al mateix Pou - tot a Señoria del Rector.

Partella
casa
4 En poder de Salvador Sauri Not.de Mataro á 14 Abril 1673 Pau Castelló corder vene lo Dret de lluir ÿ quitar de tota aquella casa de tres cossos situada en lo carrer de Bonaire affronta á llevant en honor de Pau Baro á mitg dia ab lo carrer de bon Aÿre: á ponent ab los Hereus del Magch Jaume Partella; á tremontana ab la muralla. tener per Rectores á dit cens de 4 sLl.

Boter
casa
5 En poder de Anton Puig Not. cuÿos manuals son en la vicaria de Mataro Als 26 Juliol 1626 se troba una Donacio feta per Pere Costa Boter á favor de Elizabeth sa filla de dos cossos de casa situats en lo carrer de bon aire afrontan á Orient en honor dels hereus de Jaume Matas Not. á mitg dia part en honor de dits hereus, ÿ part en honor de la Pobilla Bruguera del carrer nou: á ponent en honor dels hereus de Ambros Moranÿ: á tremontana ab lo carrer de bon aire se te per lo Rector de Mataro.

Antiga Pons
casa
6 En lo fol.3 del present Capbreu (que esta autentich en lo principi de aquest llibre) pag. de unas se troba ser Domino lo Rector de una casa de dos cossos sita en dita quintana de llorens Mas ÿ carrer de bon aire á dit cens de 464 (qual cens es posat per tota la quintana Simus) be que totas las casas son obligadas á ell in solidut, ita quod uno solvente, cateri liberentur. affronta lo un cos á llevant en honor de Joan Sala: á mitg dia en honor den Pau Boter; á Ponent en honor de Bernat Gual vidrier: á tremontana ab lo carrer de bon aire lo confessa al Rector Antiga Pons viuda de Joan Pons en 1626: ÿ lo altre cos lo confessaren dit Joan Sala y sa muller Elisabet en lo mateix any.

Gual
casas 2
7

fol.4 del Capbreu del present llibre Bernat Gual vidrier en lo Anÿ 1613 confessá á favor del Rector una casa sita en la quintana de llorens Mas ÿ carrer de bonaire que termina á llevant en honor de Gabriel Ametller, que fou de Beneta Reniu viuda: á mitg dia ab lo carrer de bon aire: á Ponent en honor de Guillem Salvador Traginer, que fou dels hereus de Thomas Garcia Apotecari: á tremontana ab lo carrer den Bruguera Baster, qual Bernat Gual ho tenia per los hereus de Bernat Pou á qui ho havia establert lo Rector en poder de Gabriel Morera en 28 Desembre del Anÿ 1600 contant del Naixement del Sor ÿ correspon á 28 Desembre del 1599 segons lo compte vulgar. En la mateixa confessio se llitg ser Domino lo Rector de altre casa del mateix Bernat gual situada en lo mateix carrer de ample sis canas set palms termina á llevant en honor de Antiga Pons á mitg dia ÿ ponent en honor dels hereus de Geroni Pou Droguer: á tremontana ab lo carrer de bon aire de pertinencias de la dita quintana.

Partella
2 casas
8

En lo fol.6 del present cabbreu Jaume partella Pages de Mataro Anÿ 1626 confessá al Rector com a directe Señor Primo tota aquella casa que contenia tres cossos ab hort, ÿ exida contiguos que tenia en lo carrer de Bon Aÿre terminan á llevant en honor del Dr. en Medicina Pau Castellº: á mitg dia ab lo carrer de Bonaire á Ponent en honor dels hereus de Miquel Salvador á tremontana ab la muralla.

Item tot aquell curs de casas en lo mateix carrer termina á llevant en honor den Joan den Dardeña: á mitg dia en honor de Pere Puig Sastre: á Ponent en honor dels hereus de Jaume Matas Noth. á tremontana ab lo carrer de bon aÿre totas baix lo mateix cens de la Quintana de llorens Mas. est partit tambe se troba en la vicaria lib.7 de las notas del Notari Anton Puig Als 10 Agost 1626

Se te noticia que Dn.Carlos Senroma te las casas que eran de Jaume Partella. vide nº4; tal volta es lo pati de la casa Pou del carrer nou, ô Senromà. No: es part de la casa principal de Fortuny y Senromá los primers 3 cossos; y lo ultim es lo seller.

Casa
Vilarasa
9

En lo fol.7 del mateix Capbreu del pnt.llibre Joan Vilarasa confessa al Rector una casa de pertinencias

de la Quintana de llorens Mas sita ab lo carrer de bon aire ab lo qual afronta per la part de Tremontana: á llevant en honor dels hereus de Jaume Matas Noth. á mig dia part en honor de dits hereus, ÿ part en honor de la Pobilla Bruguera del carrer nou: á Ponent en honor dels hereus de Ambros Morant.

Casa
Ribas
10

En lo fol 10 del mateix Capbreu Jaume Solei vuÿ Ribas en 1649 confessá al Rector una casa ab exida sita en lo carrer de Bonaire ÿ quintana den llorens Mas ab dit cens de 464 junt ab las demes de dita Quintana afrontant á orient en honor de Joan Castells: á mitg dia ab lo dit carrer á ponent en honor de Monserrat Ribas á Tremontana ab lo carrer den Bruguera Baster. En la vicaria en poder de Serra Noth. se troba una venda desta mateixa casa feta á Anton Carreras brasser als 22 Agost 1694 hont se troba que dita casa es de señoria del Rector ÿ que lo comprador se encarregará de part del preu un censal de preu 173 s. á favor del Rector de Mataró ÿ que presta junt ab altre casa 169 s. de censos á Dn. Miquel Pou. vuÿ dia presta est cens Desideri Marti comerciant.

Casa
Pi-
11

En lo fol 14 del dit Cabbreu, Gaspar Pi, ÿ Vilarasa Pedreñaler confessá al Rector de Mataró tota aquella casa de un cos ab hort ô exida sita en lo carrer de bon Aire, ÿ en la dita Quintana den llorens Mas termina a llevant en honor de Bernat Montaña Fuster que fou de Bernat Pi, ÿ Vilarasa: á mitg dia en honor de Francesch Bruguera passamaner: á ponent en honor dels hereus de Francesch Casillany sabater á tremontana ab lo carrer de Bonaire al mateix cens de 464 que fa tota la dita Quintana.

Casa
Montaña
12

En lo mateix cabbreu 15 Bernat Montaña en lo Anÿ 1690 confessá al Rector una casa de un cos ab Hort ô exida situada en lo carrer de bon Aÿre en la quintana de llorens Mas baix cens de 464 que tots Anÿs fa tota la dita quintana, ÿ á que insolidie son obligats tots los possessors que afronta á Orient en honor de la pobilla Matas ÿ Faubell: á mitg dia part en honor de dita pobilla, part en honor de Francesch Bruguera Passamaner: á ponent ab la casa de Gaspar Pi, ÿ Vilarasa pedreñaler que fou de Bernat Pi, ÿ Vilarasa Daguer: á tremontana ab lo carrer de bon Aÿre. lo cens cau per Nadal.

Casa
Pujol
13

En lo mateix Capbreu fol.17 en lo Anÿ 1680 Franco Pujol Me de casas confessá al Rector un cos de Casa ab exida en lo carrer de bon Aÿre ÿ Quintana de llorens Mas baix lo cens comu de 464 que termina á llevant en honor dels hereus de Miquel Salbi carreter: á mitg dia ab lo carrer de bon aÿre: á Ponent ab la casa de Jaume Vert Mestre de casas que fou de Pere Antich Magoria a tremontana ab lo carrer de St.Pere

Casa
Vert
14

En lo fol.18 del mateix Cabbreu en lo Anÿ 1680 Jaume Vert Mestre de Casas confessá al Rector una casa de un cos ab Hort, ô exida en lo carrer de Bonaire ÿ en dita quintana de Llorens Mas baix lo mateix cens de 464 que afronta á llevant en honor de Franco Pujol Mestre de Casas que fou de Pere Antich Major Cirurgiá: á mitg dia ab lo carrer de Bonaire: á ponent ab un carreró que traspassa dendel carrer de Bonaire al de St.Pere á tremontana ab lo carrer de St.Pere.

Casa
Rius
15

En lo fol.19 del mateix Capbreu en 1680 Jaume Rius Pages de Mataró confessá al Rector una casa de un cos ab hort ô exida sita en lo carrer de Bonaÿre, ÿ quintana de llorens Mas baix lo mateix cens de 464 que termina á orient, ÿ mitgdia en honor dels hereus de Joan Castellar, ÿ Vilella que fou de Pere Pujol Sastre á ponent en honor dels hereus de Jaume Partella mercader: á tremontana ab lo carrer de Bonaire.

Casa
Llauder
16

En lo fol.19 del mateix Capbreu Anÿ 1690 Joan Pau Llauder ciutada honrat de Barña. confessá al Rector una casa de un cos ab un hort o exida contigua á altre casa del confitent per la part de llevant sita en lo carrer de Bonaire ÿ quintana de llorens Mas baix lo mateix cens de 464 que termina á Orient en honor de Salvador Ribas Boter: á mitg dia ab lo carrer de bon Aÿre: á ponent part ab altre casa contigua del confitent; part en honor de la pobilla Guanter ÿ Galceran de Tiana: á tremontana ab lo carrer de S.Pere.
Vide lo llibre de notas de Anton Puig que esta en la vicaria als 16 sbre. 1632.

Casa
Vieta
17

En una confessio que esta suelta en lo principi de aquest Cabbreu del Anÿ 1627 feta en poder de no se qui per estar en blanch la firma del notari; pero dita confessio diu que te la dita casa per titol de llegat á ell fet per son oncle Miquel Salvador Pbre. ÿ que á est spectaba per titol de compra quen havia fet á Joan Mascaró fuster de Mataro ab altre acte rebut en poder de Jaume Matas Noth. pub. Regint la escrivania publica de Mataro als 14 Desembre 1610 firmat per raho de señoria ÿ en dita confessio se diu que Joan Vieta Noth. de Mataro confessa unas casas ab son hort en lo carrer de bon aÿre ÿ quintana den llorens Mas á cens de 464 á Domini del Rector que termina á Orient en honor den Jaume Partella, antes Bruguera, ÿ antes de serrabardina á mitg dia ab dit carrer; á Ponent en honor de Joan Salbi, á tremontana ab la Muralla

Casa
Mascaró
18

En lo principi del present Cabbreu se troba suelto un acte de stabliment rebut en poder de Anton Puig Noth. publ. de la escrivania publica de Mataro als 26 de Febrer de 1593 firmat per lo Rector per raho de señoria a 1 de Mars de 1610 en que franco. Arnau estableix á Joan Mascaró Fuster un pati ÿ mitg de terra de amplitut 24 palms de tou que ell separa de aquells seus tres patis ô cossos de casa que te en la quintana de llorens Mas en lo carrer de bon Aire: afronta á Orient en honor de Sagimon serrabardina Pbre. á mitg dia ab dit carrer: á ponent ab lo residuo que ell se queda á tremontana en honor den Capella mediant carrer á dit cens de 464.
Joan Mascaró Als 14 sbre. 1610 feu venda desta casa á favor de Miquel Salvador en poder de Jaume Matas Noth. de Mataro (Cuÿos manuals son en la escrivania ÿ esta venda fonch firmada per lo Rector per rahó de señoria.

Acaba lo carrer de bon Aÿre

Carrer
de
la Palma
19

En lo manual de Gabriel Morera intitulat Diversorum en lo fol.23 signat lo manual de lletra C en la Hÿpoteca del censal per Joana Pera Als 10 Agost 1590 se troba que lo Rector es Domino de una casa sita en lo carrer de la Palma en lo Pou de vall confronta á Orient ab la Riera que alli passa; á mitg dia part en honor de Gabriel Vilella: part ab lo cami ô carrer á ponent ab dit carrer á Tremontana en honor den Fabregas á cens de un pollastre.

Casa
carrer de
S.Magdalena
20

En lo Manual de Gabriel Morera que esta en fol.en la vicaria de lletra C en lo fol.31 los marmessors de Barthomeu Bova muller de Geroni Castany veneren á Joan Vilaro mercader una casa ab sa exida en lo carrer de S.Magdalena. termina á orient en honor de Joseph Mata; á Ponent en honor de Pau Mas á tremontana ab lo carrer de S.Magdalena sub Dominio Rectoris lo mateix se diu en lo instrument seguent de fol.32 fet en 3 mars 1591

Casa
carrer
den Palau
21

En lo principi del present Cabbreu se troba suelto un acte de establiment fet per Gabriel Matas á Salvador Vivas de Vilassar als 26 Janer 1519 en poder de Joan Cortell Noth.publ. regint la escrivania de Mataro firmat per raho de señoria per D.Guillem Cassador Rector de Mataro de un pati ÿ casa que á ponent te la paret mitgera ab dit Matas á Orient en honor den Mas a mitg dia ab lo carrer den Palau á tremontana ab lo cami del hospital vell.
esta casa sera casi casi la mateixa que en lo fol.16 del present Capbreu en lo Anÿ 1680 Joseph Aragai Brasser confessa al Rector un cos de casa ab exida situada en lo carrer den Palau que termina á Orient en honor de Jaume llanell corder que fou del Dr. en Medicina Joseph Mas: á ponent en honor de Carlos Arnau Cirurgiá que fou den Vilaró; á mitgdia ab lo carrer den Palau; á tremontana en lo carrer de S.Jaume á cens de 6 diners pagadors per S.Joan.
Es la de la part de ponent de Aragay.

22
Casa de
Casinello

está junt ab altre casa contigua á señoria del Rector sens prestacio de cens áfronta á ponent ab casa la ciutat vide-lo acte desta casa en lo arxihuet en lo plech de nº1

Casa
carrer
den Palau
22

Ab cens en poder de Joseph Miquel Serra Noth.publ.de la escrivania de la Rectoria. Als 4 Maig 1696 se troba

una venda feta per Joseph Pla Sastre, Jaume Pons ÿ Theresa Pons ÿ Pla filla ÿ donataria de Joseph Pla á favor de jaume cantallops de tota aquella casa ab hort ó exida situada en lo carrer den Palau que era part ÿ pertinencia de la gleba de terra de Guillem Borrello Sastre en lo lloch dit asvilar: termina á llevant en honor de Narcis Pou, vuÿ de Antonia lledo Pou ÿ Segrera á mitg dia en honor dels hereus de Maria Brunet ÿ Martorell: á ponent en honor de Pere Ribas, vuÿ de Josep Pannon Botiguer: á tremontana ab dit carrer den Palau tener per Rectore ad censu ser donatior.
Se han de veure los actes del Sastre Colomer, qui habitá la dita casa.

Ab acta rebut en poder del Dr. Isidor Augerot Not.publ. de Barcelona als 3 de Setembre de 1749 consta la venda feta per Joseph Cantallops brasser a favor de Jaume Colomer sastre de Mataró de una casa ÿ hort sita en lo carrer de Palau antes dit de Asvilar. Que la dita casa y hort son part de aquellas feixas de terra que Guillem Borrell tenia y posehia en dita Ciutat de Mataro en lo lloch dit Asvilar; en las quals feixas de terra diu la mateixa Escriptura se han edificat casas que tenen y poseheixen diferents Enfitestas. Afronta la dita casa a Orient ab honors de Joseph Pou y Sagrera; a mitg dia part ab honors de F.Viñolit y part ab los de Bonaventura Nisa Sastre; a Ponent ab los de Franco Ribas mestre de casas, y á Tremontana ab lo carrer dit de Palau. Que la dita casa y hort se te en Alou y directa señoria de la Iglesia parroquial de Mataro lo Rector de ella a cens de sis diners annuals pagadors per Nadal per lo mateix comprador y sos successors. Que la dita casa y hort pertania al dit Cantallops com a hereu universal del seu pare Jaume Cantallops; a aquest pertañia tots de Mataro; a aquest per morir sens fills de Jaume Cantallops germá seu y per haverlos instituhit aquest en son ultim y valido Testament rebut en poder del Dr. Marti Simon Noth. de esta Ciutat als 3 dies de Juliol de 1639; y al dit Jaume Cantallops son avi espectava per compra que feu a Joseph Pla sastre, Jaume Pons mariner y á sa muller Teresa Pons, y Pla gendre y filla de dit Joseph Pla com consta en poder del Dr. Joseph chiques Serra Noth. publ. de dita Ciutat de Mataro als 4 de Maig de 1696. Que esta Escriptura fou firmada per raho de Señoria (no diu qui la firmá) Pero que la venda feta per lo dit Joseph Cantallops a Jaume Colomer que consta en dita Escriptura de Isidro Augerot en la que constan totas las ref. not. fou firmada per raho de Señoria als 19 Octubre de 1749 per lo Sr. Rector de Mataro D.Francisco Llauder qui rabia del sobredit Jaume Colomer comprador cincuanta y quatre lliuras d^otze sous y sis diners feta gracia de lo demes.

Despres lo mateix Jaume Colomer sastre de Mataro vengue a Joseph Pou un tros de terra de hort contenint de llarchs a la part de mitg dia 8 canas y 5 palms y de ample 2 canas y 1 palm y mitg de Llevant a Ponent.Consta

en la Escrivania de Mataro en poder de Joseph Pintat Noth.publ. de dita Ciutat de 14 de Setembre de 1743: y en la mateixa Escriptura consta tenirse dit tros de terra hort situat detras la casa de dit Colomer que vuy poseheix Joseph Anton Colomer son hereu en Alou y directa Señoria del Rector de Mataro y que lo Rt. Dr.Dn. Franco.Llauder Pbre. y Rector de dita Ciutat firmá la dita Escriptura per raho de Señoria y cobra de lluhisme feta gracia de lo demes 3 sous 716 rals 25 de Setembre de dit any 1743.

Ab motiu de la pretencio manifestada extrajudicialment per lo Molt Yle. Capitol de la Sta.Yglesia Catedral de Barcelona acerca lo domini directe de la casa y tros de hort expressáts, y després de algunas contestacions mediadas acerca del particular entre dit Yle. Capitol y lo Revnt.Sr. Rector de Mataro, se consultá lo assumpto als Srs.D.Llorens de Lentisclá y D.Melcior de Palau Advocats en Mataró habitants, los cuals en vista dels documents presentats per una y altra part donaren per escrit son dictamen de que la casa y tros de terra expressats debian ser confessats á favor del expressat Yle.Capitol y habent aquest requirit al Revnt.Parroco en 8 de Agost de 1833 peraque se servis manifestar si se conformaba ab aquell dictamen y en cas afirmatiu abonarli la cuantitat de 44 ll.11 sous 5 diners que habia percibit de lluismes; no pogue menos dit Revnt.Rector de contestar com contesta en lo dia següent, que estaba conforme, ab salvetat empero dels drets competents a la Rectoria en lo cas de apareixer nous titols á son favor, y feu entrega de dita cuantitat segons consta de apoca firmada en poder de D.Anton Simon Notari de Mataró als 29 de Agost de 1833 per lo Pror.del expressat Yle.Capitol.

Las escripturas y demes papers relatius al particular se trobaran en lo arxihuet de la Rectoria.

Casa
carrer
de St.
Joseph
23

En la escrivania de Mataro en poder de Franco. Segui Notari Als 12 Maig 1696 se troba que lo Dr.Felix Puig per lluir diferents censals vené a llorens Cortils Adroguer tota aquella casa de un cos ab sa exida situada en lo carrer de S.Joseph que afronta á Orient ab lo Convent de S.Joseph ÿ tambe á mitg dia: á ponent ab Joseph Puigbo; á tremontana ab lo carrer de S.Joseph se te per lo Rector de Mataro á cens 1 d.2sous qual ho te per los hereus del Magch. Francisco Ferrer ÿ baix Domini, ÿ Alou seu.

Casa
cami real
24

En poder de Franco Segui en la escrivania de Mataro als 6 Juny 1696 Joseph Janer espardeñer de Mataro vené á Joseph Arenas Mariner perpetuament tota aquella casa de un cos ab sa exida situada en lo cami real o carrer anomenat Cami Ral, que afronta á Orient ab lo venedor: á mitg dia ab Salvador Andreu Apotecari, á ponent ab Dorda, ÿ á tremontana ab lo carrer. se te per lo Rector de Mataro a Cens de 24 sous pagador lo dia de S.Joan , qual cens te com á succehint á Pou de la Sínia. paga dit cens lo comprador ÿ se te per la Obreria de S.Cugat del Vallès.

Casa Pi
de
la Riera
25

En lo quadern de Notas de Sauri (que te las Scriptu ras en la vicaria) que comença á 14 Mars 1657. se troba que lo Rector es señor directe de una casa sita en la Riera de Cirera, que Salvador Pera Boter vené á llorens Pi Adroguer termina á llevant en honor dels Hereus de Joseph Arnau: á mitg dia part en honor de Joan Berenguer part en honor de llorens Pares que fou de Joan Soleÿ, ÿ part en honor dels hereus dels hereus de Pau Coll, que fou de Catharina Coll: á ponent ab lo carrer de la Riera: á tremontana ab altre casa de dit llorens Pi á prestació de certs censos.

Vide un acte de venda desta casa firmada per Joan Arnau Negociant als 4 Janer 1645 á favor de Salvador Pera Boter en poder de Anton Puig Noth. de la escrivania. vide las confessions desta casa fetas per los R.R. Carlos Pi ÿ Joan Batista Pi Pbres. en poder de Anton Torres Noth. envers lo anÿ 1780 ô 1781 quals tinch exibidas en lo Tribunal de la Intendencia per cobrar lo lluisme que sem deu per mort del últim hereu Dr. Joan Batista Pi Pbre. ÿ als 1 Octubre 1792 en la curia Eclesiastica de Testaments de Barcelona foren condemnats los Marmessors del Dr. Joan Batista Pi Pbre. á pagar al Rector lo lluisme de dita casa ÿ á Amortizarla, ÿ en aquell Proces estan los Actes que proban lo Domini del Rector vide copia de dita sentencia cerca la cuberta del present llibre.

Casa Marsa
carrer nou

Als 24 Sbre.1761 en poder de Salvador Torras Noth.de Mataro capbreva Joseph Marsá á favor del Rector la casa que als 5 Maig 1730 compra á Salvador Fonbell per preu de 30 sous ab acte en poder de Salvador Mataró Noth. ÿ en dit acte se digne se tenia esta casa situada en lo carrer nou per lo Capitol de Barcelona ab la

clausula (ut asseritur); pero fou equivocat, perque dita casa es de pertinencias de la quintana den llorens Mas ÿ perço en 24 Janer 1740 se firma dit acte de venda per raho de señoria per lo Rt.Dr.Franco.llauder Pbre. ÿ Rector com se llitg en lo acte de confessio en primer lloch citat al qual Salvador Fonbell spectaba dita casa com á succehint á Margarida Matas ÿ Fonbell, ÿ es dita casa de un cos ab dos Portals obrint ab sa exida ô hort situada en lo carrer nou que afronta á Orient ab la Casa den Geroni Mares del Far, á mitg dia ab dit carrer á Ponent ab la casa exida, ô hort de Pere Bruguera Sastre á tremontana ab honor de Gaspar Portell, part, ÿ part ab los hereus de Jaume Sanromá. vide casa Montaña nº12

vide la nota en lo partit seguent

Casan Vilar
de S.Boÿ
Carrer nou

En poder de Bonaventura Catalá ÿ-Mas Noth. publ. de Mataro en vers los Anÿs de 1763 ô 1764 vilar de S.Boÿ compra una casa de tres cossos al carrer nou ÿ los dos cossos son á Señoria directa del Rector de Mataro qui firmá lo acte de dita compra per raho de señoria, ÿ cobrá lo lluhisme com es de veurer en-lo calendat acte. Aquest fou otorgat als 31 de Agost de 1767.

Nota que si no se troban altres scripturas per justificar est partit, perilla no sia á señoria de la Capellania de S.Maria venida al Capitol perque tenen instruments de ser de sa señoria tota la quintana den Creus hont fonch edificat lo carrer nou per tal volta estos dos cossos eran de la quintana den llorens mas

Casa Pere
Pujol carrer de bon
Aÿre
Pau Castello

En lo manual de Narcis Portell Noth. de la Rectoria se troba que lo R.Dr.Pere Pujol Rector de Mataro firma per raho de señoria la venda que en 2 janer 1612 feu Bernat Dardiñá á Pere Pujol de un pati de terra de un cos de casa de 24 palms en lo carrer de bon Aÿre affrontant â llevant ÿ mitgdia en honor del venedor á ponent en honor de la viuda Campmanÿ á tremontana ab lo carrer de Bonaire; ÿ en un acte rebut en poder de Pere Despuig Regint la notaria de Mataro als 24 Maig 1591 qual esta autentich en lo Arxiuet de la Rectoria en lo plech de nº1 se troba lo establiment que feren los Tutors de Pere Pujol al Dr. en Medicina Pau Castelló de dos cossos, ÿ mitg de terra per fer casas de la quintana de llorens mas que afrontan á llevant en honor den seguí de munt á

mitg dia ab lo carrer de Bonaire á Ponent ab dit Pupil lo Pere Pujol á tremontana part en honor del Mas Capella extra muros, part en la muralla eo cami de la muralla; ÿ lo firma lo Rector per rahó de señoria.

Dardiñá
Tria

Als 30 Agost 1642 en poder de Pongem Notari del Rector los marmessors de Bernat Dardiñá veneren al R.Melcior Tria Pbre. en encant publich tota aquella casa, ÿ hort contigüo ab un portal quadrat un cos de casa en lo carrer de bon Aÿre termina á llevant en honor de Gabriel Berenguer mediant un carreró den Pujol. á mitg dia en honor de Pere Pujol á ponent en honor de Jaume Partella á tremontana ab lo carrer de bon aÿre. tener per Petru Pujol ad censu 26 sali Joan 15 Augusti qui prodictur censu una cus abÿs censibus quos recipit super diversis patÿs terra per emphÿeotas porsessor; et nos tenemus dicta domus per Euta parte villa de Mataro,seu per ejus R.D. Rectores sub dominio et allodio ejusdem.

INVENTARI REBUT DE LA HERETAT Y BENS QUE FOREN DEL MG. HIERONIM SERRA ARNAU BURGES DE MATARO PER LA SRA.ANTIGA SERRA MULLER SUA.

M.A.S.M.

Inventaris

Die duodecima mensio septembris anno anatvte. Jrsi.millesimo sexcentesimo vigesimo in villa de matarone.

IN DEI Nomine nouerint Universi qui cum progter doli mamlam evitandam omnem frandib suspitionem tollendam beneficuim Inventarÿ a Juve sit Indultum Id circo ego Antica Serra vidua vehita magci. hieronimi Serra Arnau quo burgensis ville beate marie mataronib dioy bare. tam noie meo proprio etiam voi usufructuaria omnium et singulorum bonorum que fuerunt dicti quo vivi mei per eum veluta met cum eimb ultimo testamento quod debonis suis ferit condidit ordinavit et firmavit in villa predita ai penes Rgdum. Paulum rosell presbiterum et vicarium parrochialib ecclesie ville predite et ea ratione not.publicum dite ville et termini Infrum no tarranig. publiam dicte parrochialib ecclesie pro Rdo. domino rectore emsdem regentem die duodecima mensibaugusti proxime preteriti. Iutibrespective neobus volens igitur gaudere privilegÿs Inventarium conficientibus comessis et pro conservatione omnium et quorum cung Iurium michi in hereditate

mitg dia ab lo carrer de Bonaire á Ponent ab dit Pupillo Pere Pujol á tremontana part en honor del Mas Capella extra muros, part en la muralla eo cami de la muralla; ÿ lo firma lo Rector per rahó de señoria.

Dardiñá
Tria

Als 30 Agost 1642 en poder de Pongem Notari del Rector los marmessors de Bernat Dardiñá veneren al R.Melcior Tria Pbre. en encant publich tota aquella casa, ÿ hort contigüo ab un portal quadrat un cos de casa en lo carrer de bon Aÿre termina á llevant en honor de Gabriel Berenguer mediant un carreró den Pujol. á mitg dia en honor de Pere Pujol á ponent en honor de Jaume Partella á tremontana ab lo carrer de bon aÿre. tener per Petru Pujol ad censu 26 sali Joan 15 Augusti qui prodictur censu una cus abÿs censibus quos recipit super diversis patÿs terra per emphÿeotas porsessor; et nos tenemus dicta domus per Euta parte villa de Mataro,seu per ejus R.D. Rectores sub dominio et allodio ejusdem.

INVENTARI REBUT DE LA HERETAT Y BENS QUE FOREN DEL MG. HIERONIM SERRA ARNAU BURGES DE MATARO PER LA SRA.ANTIGA SERRA MULLER SUA.

M.A.S.M.

Inventaris

Die duodecima mensio septembris anno anatvte. Jrsi.millesimo sexcentesimo vigesimo in villa de matarone.

IN DEI Nomine nouerint Universi qui cum progter doli mamlam evitandam omnem frandib suspitionem tollendam beneficuim Inventarÿ a Juve sit Indultum Id circo ego Antica Serra vidua vehita magci. hieronimi Serra Arnau quo burgensis ville beate marie mataronib dioy bare. tam noie meo proprio etiam voi usufructuaria omnium et singulorum bonorum que fuerunt dicti quo vivi mei per eum veluta met cum eimb ultimo testamento quod debonis suis ferit condidit ordinavit et firmavit in villa predita ai penes Rgdum. Paulum rosell presbiterum et vicarium parrochialib ecclesie ville predite et ea ratione not.publicum dite ville et termini Infrum no tarranig. publiam dicte parrochialib ecclesie pro Rdo. domino rectore emsdem regentem die duodecima mensibaugusti proxime preteriti. Iutibrespective neobus volens igitur gaudere privilegÿs Inventarium conficientibus comessis et pro conservatione omnium et quorum cung Iurium michi in hereditate

et predita et bonis omibusque fuerunt dicti quo virimei pertinentium et spectantium nech non etiam ut nebona predrita occultari tendeperiri valeant ullo modo pns.Inventarium suie reportorium dedita hereditate et bonis omnibus mobilibus et immobilibus que fuerunt dicti gº magci. hieronimi Serra arnau fuit receptum et confectum pnte. et dictum Inventarium continuante supradito Paulo rosell presbitero et vicario parrochialis ecclesie ville predite et ea rone notario publio dicte ville et termini notariam mg. publiam dicte parrochialis ecclesie pro Rgdo. dominio rectore emsdem regentem et presentibus etiam testibus infrascriptis quod prudem Inventarium hoc sancto sacro Crucis + signo pre heunte suum habuit exordium Inhum qui seguitur modum.

Primo totas aquellas casas ab dos portals obrints en lo carrerrpublich de tinensa de tres cosos situades dins de la dita vila de mataro y en lo carrer dit lo carrer de fra Jaume en les quals lo dit defunt vivia feya sa habitacio

Item ses portes del portal major de dita casa de fusta de alber ab ses baldes de ferro pany y clau

En la entrada de dita casa se ha trobat lo seguent-

Item sinch cadires grans de repos de fusta de noguera guarnides ab sos cuyros ya usades

Item set cadires comunes de fusta de noguera guarnides ab sos cuyros usades

Item un taulell de fusta de alber ab sos calaixos y calaixons ya vell

Item un bufet comu de fusta de noguera ab sos ferros ya usat

Item en un scudeller a la paret una sort de vidre de poca valor

En lo estudi de dita casa se ha trobat lo seguent

Item sich cadires grans de repos usades guarnides ab sos cuyros

Item tres cadires petites de dona de repos guarnides tambe ab sos cuyros usades

Item catorse quadros pintats al oli de tela sense enllistonar en que ya pintat la figura de nostre señor y de nostra señora y los dotse apostols.

En la botiga de dita casa se ha trobat lo seguent

Item les portes del portal del carrer de dita botiga de fusta de alber ab sa balda de ferro

Item un taulell de fusta de alber ab sos calaixos dins lo qual alguns llibres y papers del negoci de dit diffunct

Item un scont de fusta de alber per a seurer a dit taulell

Item dos banchs de sala de alber dolents

Item una taula llarga ab sos capitells de fusta de pi vella

Item una taula de tisora de fusta de noguer usada

Teles sunt franciscus llopis et nicolaus urgelles pri
tores omnes de matarone

En la cuyna de dita casa se ha trobat lo seguent
die decima quarta mensis octobris 1620

Primo dos esconts grans de fusta de alber usats lo hu ab taula y laltre sense taula

Item ab dos scudellers quatre dotsenes y nou plats de bany petits

Item vint plates de bany entre grans y xiques

Item una copa de aram gran

Item un scalfador de aram ...

Item una conca de aram gran

Item dues ... de aram

Item una basina de llauto

Item un morter de courer ab sa ma

Item quinsa plates de terra

Item una botija de bany

Item una grexonera de aram

Item un caso y una caseta de aram

Item una botija petita de aram

Item una sbroncadora de llauto

Item unes forquilles de ferro per a torrar pa

Item vuyt candeleros de llauto

Item dues casoles de aram la una petita laltra gran

Item una olla gran de aram

Item mitja dotsena de olles de terra entre bones y dolentes

Item dos menadors .... de ferro

Item tres ferros per al foch

Item una serra de ferro per a cuynar

Item unes andarlles o aller de ferro per a tenir les olles

Item una pala y un ferro y un enllardador tot de ferro per al foch

Item tres canters de aram

En lo pastador de dita casa

Primo dues pasteres la una vella y laltra nova coes la bom=ba nova y laltra vella

Item sinch aros grans de ferro

Item dos arts petits de ferro

Item dos carnalls grans de ferro per a rostir

Item dues grelles las unes grans y les altres petites

Item un cubell de fusta ab tres cercols de ferro

En la exida de dita casa

En lo pou sa corriola y dos galledes guarnides

Item una pica de pedra gran

Item una portadora rodona ab tres sercols de ferro serveix per la pica

Item quatre banchs per rentar bugada

En lo seller de dita casa

Item dues botes de dues carregues buydes

Item altres dues botes una de una carrega y laltra de un barral

Item quatre botes de dues carregues

Item un braser de aram ab son peu de fusta

Item una taula gran de fusta de alber ab capitells

Item altra taula de noguera de tisora

En la sala de dita casa se ha trobat lo seguent

Primo deu cadires de fusta de noguer guarnides ab sos cuyros

Item un bufet comu de noguer ab sos ferros

Item una catifa bona sobre dit bufet

Item una arquimesa de fusta de noguer dins la qual y ha alguns llibres y ...

Item sobre de dita arquimesa un Jesuset vestit de cabalufa verda y groga

Item sobre de dita arquimesa un quadro al trempe guarnit ab llistons en lo qual esta pintada la figura de un cristo ab St. Joan y nostra Señora

Item quatre quadros com los vos dit en que y a la figura y historia de tobias

Item altres quatre quadros com los props dits en los quals esta la figura y historia de Sta. Susana

Item altre quadro pintat al oli en lo qual estan las figuras de dit qº hieronim arnau y de la señora y dos fills

Item altre quadro en lo qual esta pintada la figura de santa magdalena penitent

Item altre quadro ab lo qual estan pintats las figuras de la adorasio dels tres reys de orient

en la cambra qui esta sobre de la botiga y obran finestras al carrer

Primo un quadro de nostra señora y el niño Jesus adormit y St.Joan pintat al oli guarnit ab llistons por ser la vora ab flors

Item altre quadro en lo qual esta pintada la mare teresa de Jesus al oli guarnida ab llistons de fusta daurada per lo entorn de dits llistons ab flors

Item un quadro gran pintat al oli en lo qual esta la figura de St.hieroni penitent

Item altre quadro petito com lo prop dit

Item altre quadro petito ab la figura del papa

Item encastat a la paret un oratori de pedra en lo qual estan las figuras de la nativitat de nostre señor y sobre dell un agnus dei gran guarnit de fusta

Item dues cadires baixes de repos de dona

Item un llit ab sos pilars y poms daurats de fusta de noguer

Item un cortinatge de ret blanch ab totes les peses

Item dos matalasos y una fillola

Item un parament per tota la dita cambra de guadamacils pintats de or y altres colors

Item una catifa desobre de les caixes de la señora

Item un tresponti sobre de una llitoya

Item una llibotja de fusta de alber ab son pany y clau dins la qual entre grans y ... y ha vint coxins tots guarnits ab ses coxineres y plens de ploma de oca

en la recambra de dita cambra.

Item un llit de fusta de noguer ab sos pilars y los poms daurats

Item un cortinatge per dit llit de ret blanch ab la capsalera solament

Item tres matalasos y una fillolla

Item una llitotja de fusta de alber ab son pany y clau dins la qual y ha lo seguent

Primo una basina gran de plata ab son gerro de plata

Item dos candeleros de plata

Item dos salers y sucrera y pebreras de plata sobre daurat

Item sinch forquetes de plata

Item dotse culleres de plata

Item dues salves de plata per a tenir catafa

Item dos tassons sobredaurats de plata

Item dos tases grans de plata sobre daurades

Item una vanova groga y blava de seda

Item tres vanoves blanques de mostra de altres terres texides ab coto de altres terres

Item quaranta llansols de tela ca hu guarnit ab ret per la vora y los altres llisos y dos de bridell i vandats ab flocadura per la vora.

Item una caixeta petita de fusta de xiprer ab son pany y clau dins la qual y ha una ... de actes y scriptures

en la cambra qui esta sobra del estudi y obran finestra al carrer y porta a la sala

Item un llit de fusta de noguer ab sos pilars y poms daurats

Item un cortinatge de seda de colors ab un serrell ... del mateix vert y vermell

Item tres matalasos

Item damunt de dit llit una catifa bona

Item altra catifa bona gran sobre de les caixes

Item dues caixes de fusta de noguer ab sos panys y claus buy des

Item altra caixa aball de monja de fusta de alber ab son pany y clau buyda

Item un bufet petit de fusta de noguer obrat de tersia

Item una cambrada de guadamasil ab sons daurats y de diferents colors

Item un quadro en lo qual esta pintada la figura del hermano francisco al oli

Item altre quadre en lo qual esta pintada la figura de Sta. cristina al trempe

en la cambra fosca qui transporta a la sala dita la cambra de les fadrines

Item un llitras de fusta de alber

Item dos matalassos

Item una caixa de fusta de alber aball de monja dins la qual y ha lo seguent

Primo vuyt estovalles de deu pams de amplaria encotonades de bridelli

Item dotse dotsenes de tovallons tots encotonats entre debridelli y de compra

Item vuyt tovalloles de tela totes guarnides de fusells

en la cambra qui esta sobre del seller y bran porta prop del cap de la escala

Primo un llit de fusta de noguer vell ab los poms daurats ab son cortinatge de tafata y cobrillit del mateix morat y groc ab sa flocadura y alamares del mateix.

Item tres matalasos y una fillolla

Item dos caixes de noguer a tall de monja granades ab un poch deos buydes

Item un cobri caixes dolents

Item una cambrada de guadamacils daurats y de altres colors per dita cambra

Item un oratori de fusta de xiprer en lo qual esta lo monti-calvari co es sis peses figures de un cristo nostra señora y lo bon lladre y lo mal lladre sta.magdalena y st.joan tots de bulto y daurats

en la cambra qui trau porta al cap de la escala y finestra al ort se ha trobat lo seguent

Item un llit de fusta de noguer vell ab sos pilars y poms daurats

Item tres matalassos

Item un cortinatge de drap blau ab cobrillit y davant del llit tot del mateix ab sos serrells y alamares de seda tot blau

Item una cambrada de guadamacils per dita cambra daurats y de altres colors

Item una caixa de fusta de alber a tall de monja ab son pany y clau dins la qual y ha lo seguent

Item quinse tovalloles de set pams y mig de amples

Item tres dotsenes de tovallons de bridelli encotonades

Item onsa tovalloles de bri de canem entre llises y guarni-des

Item una dotsena de coxineres entre de tela y cotonina

en la saleta de dita casa se ha trobat lo seguent

Primo un bufet de fusta de noguer ab sos ferros

Item dues catifes bones

Item quatre quadros al trempe en los quals esta la destruc-cio de troya

en la golfa de dita casa

Primo un cortinatge de llit de camp de drap vert guarnit de ferrells y alamares de seda verda ab totes les peses co es cobrillit y daurat llit y demes

Item altre cortinatge de llit de alquiser vermell guarnit de filadis vert y alamares del mateix

Item deu flasades entre grogues y verdes y blanques usades

en la cambra dels mosos

Item tres llits co es ca hu ras y los altres de pots y bancs ab ses marfegues y un matalas a cada llit y travesers

en lo corredor de dita casa

Item tres mitj cofres y un cofre ab sos panys y claus ab los quals y ha algun poch de fil y robes de servici dels fadrins com son ... y altres coses

Testes bernardus ferrer tutor et Paulus Joffre laborator...

en lo seller y ort que lo dit hieronim Serra arnau tenia y posehia en la dita vila y al corbat de la rectoria de la par rochial iglesia de aquella dins dita vila per lo qual se va de la iglesia al portal de valleix. decima quinta y reduto- rum mensis et anni matarone.

Primo la casa o seller ab dos portals obrintse en lo carrer publich co es ca hu gran per ont se entra en dit celler ab les portes de pi ab un forrellat y cadenat

Item en lo portal predit per ont se puja a las golfas de dit celler la porta de alber ab son pany y clau

en lo dit celler se ha trobat lo seguent

Primo una bota de cadira de fusta de castanyer de tinguda de vint y sis carregues buyda

Item altra bota de cadira de fusta de castanyer de tinguda de trentasinch carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de tren ta quatre carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de tren tasinch carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de vint y tres carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de vint y dues carregues poc mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de vint y una carrega poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de vint carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de de- sanou carregues buyda

Item altra bota de cadira com la prop dita de tinguda de de- sivuit carregues poch mes o manco buyda

Item altra bota de cadira de fusta de olmer de tinguda de de- sanou carregues y mitja poch mes o manco buyda

Item una bota de una carrega plena de vinagre blanc

Item altra bota de una carrega buyda

Item altra bota de mena de tinguda de tres carregues buyda

Item altra bota de quatre carregues buyda

Item altra bota de quatre carregues y mitja buyda

Item altra bota de una carrega plena de vi blanch

Item dos botes de mena de quatre carregues buydes

Item un cup de fusta de teya de tinguda de vint y sinc carregues de verema poch mes o manco

Item altre cup de teya de tinguda de trenta y sinc carregues de verema

Item dos banchs grans que serveixen per los cups y per les botes

Item los brescats que serveixen per dits vins

Item quatre premses ab sos banchs de pedra y tots sos guarniments

Item dos premses ab banchs de fusta y ab tots sos guarniments

Item altre cup de teya de tinguda de dotse carregues de verema

Item divuyt parelles de portadores entre bones y dolentes

Item un ambut per a trafegar de fusta

Item set gerres de terra per a tenir oli

Item junt y contiguo al dit celler un ort gran de tinguda de una quartera y mitja poch mes o manco ab diversos abres en lo qual sienbra per lo celler y tran altra porta a la muralla

Item en casa se ha trobat un acte de pergami entre molts altres fahents per dita heredat lo qual es un censal mort lo qual fa presta Joan puig pages de la parrochia de sta.Eulalia de ronsana bisbat de barcelona com a principal Pau duran Droguer ciutada de barcelona Jaume madeu gabriel mateu fill seu pagesos de argentona y altres com a fermanses de quinse lliures y preu y propietat de tres centes lliures

Item altra carta de pergami lo qual es un censal mort lo qual fa presta la universitat de la vila de mataro de pencio de dotse lliures y preu de trescentes lliures

Item un plech de altres actes en pergami fahents per dita heredat.

Segrinbus bona immobilia dubehereditabit

Primo tota aquella pessa de terra de vinya plantada de tinguda de vint y sis homens poch mes o manco situada en lo terme de mataro y en lo lloch dit lo pou den major qui afronta ab una vinya den mascort de mata

Item tota aquella altra pesa de terra de vinya plantada de tinguda de quaranta homens de cavadura poch mes o manco situada en lo terme de dita vila de mataro y en lo lloch dit la plana den pi de mata

Item tota aquella pessa de terra de vinya plantada de tinguda de vint y quatre homens poch mes o manco situada en lo terme de mataro y en lo lloch dit al pla sota del castell.

Item tota aquella altra pesa de terra de vinya plantada de tinguda de setanta homens poch mes o manco situada en lo terme de la present vila y en lo lloch dit valleix que fonch den vendrell

Item tota aquella altra pessa de terra de vinya plantada de tinguda de quaranta homens poch mes o manco situada en lo terme de la present vila y en lo lloch dit la vinya blanca den pou prop del bosch den catala

Item tota aquella altra pesa de terra de vinya plantada de tinguda de trenta y sis homens poch mes o manco situada en lo terme de la present vila y en lo lloch dit la mallola prop de lasperansa

Item tota aquella altra pessa de terra junt les dos prop designades de tinguda de trenta homens poch mes o manco situada en lo lloch dit la vinya vella

Item tota aquella altra pesa de terra de vinya plantada situada en lo terme de dita vila de tinguda de catorse homens poch mes o manco y en lo lloch dit la vinya de les nogueres

Hec antem bona et non pluras fuerunt inventa indicta hereditate et protestans

Pertes sunt maginus Portell et franciscus torrents laboratores omnes de matarone

HOMENATGE AL SR. FRANCESC SPÀ SALARICH

EL FOTÒGRAF SR. FRANCESC SPÀ SALARICH (1905 ?)

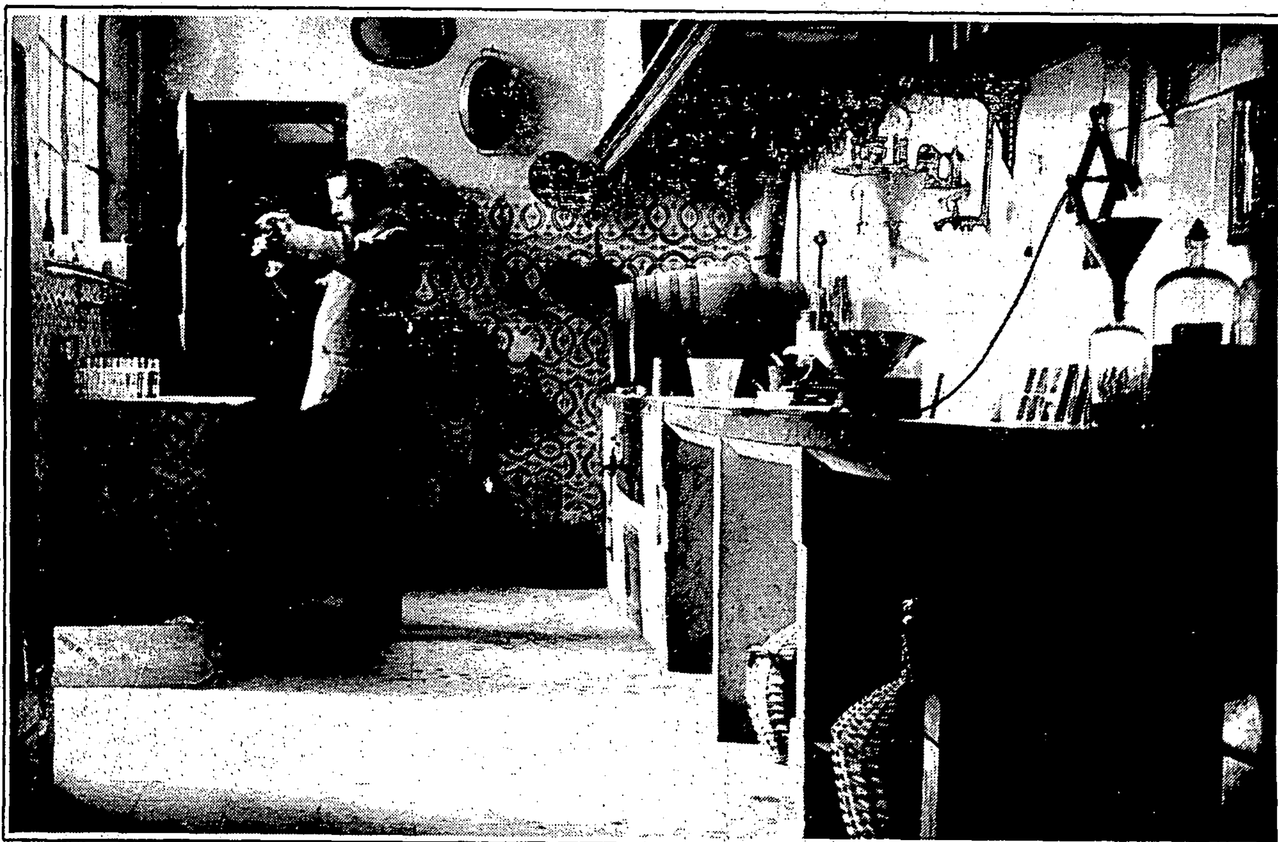
M.A.S.M. - Fotografia Spà Salarich

LA FARMÀCIA SPÀ (1905 ?)

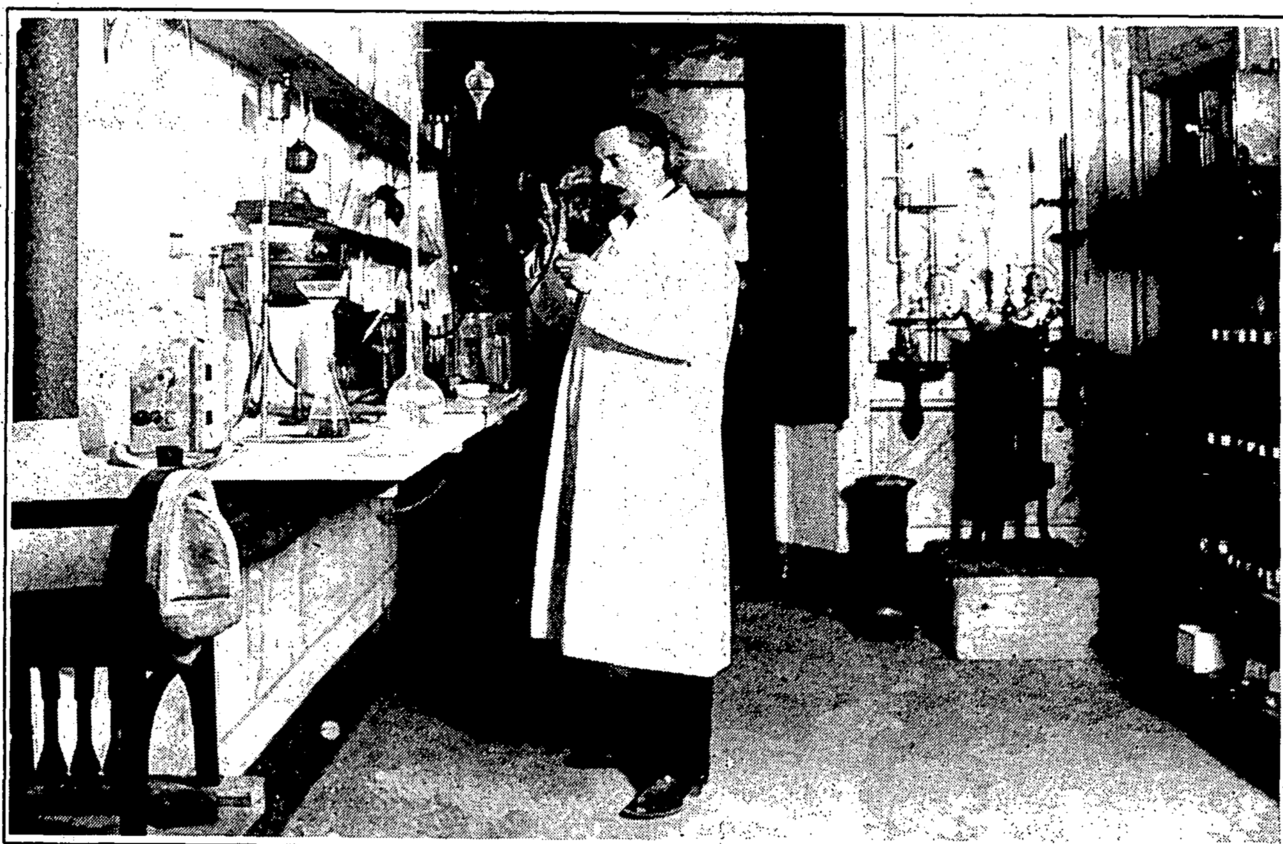
M.A.S.M. – Fotografia Spà Salarich

HOMENATGE AL SR. FRANCESC SPÀ SALARICH

EL LABORATORI DEL DR. SPÀ
en la seva farmàcia de la Riera, núm. 43
(1905 ?)

M.A.S.M. – Fotografia Spà Salarich

EL DR. SPÀ AL LABORATORI MUNICIPAL
(1905 ?)

M.A.S.M. – Fotografia Spà Salarich

HOMENATGE AL SR. FRANCESC SPÀ SALARICH

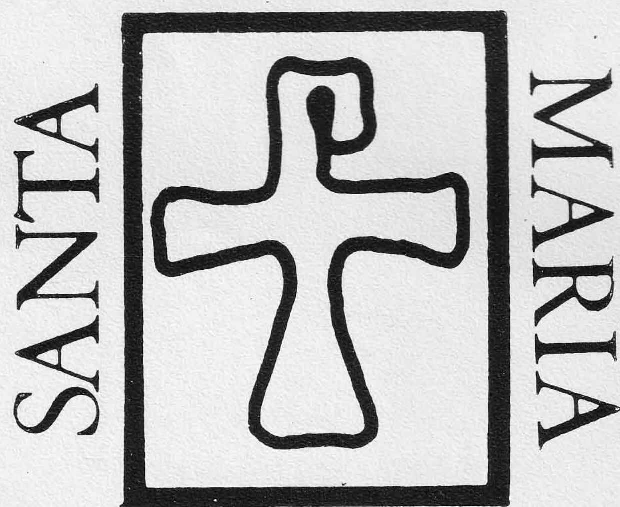
EL DR. SPÀ PROFESSOR A L'ESCOLA D'ARTS I OFICIS (1905 ?)

M.A.S.M. — Fotografia Spà Salarich

EL DR. SPÀ PROFESSOR A L'ESCOLA D'ARTS I OFICIS (1905 ?)

M.A.S.M. — Fotografia Spà Salarich

MUSEU
ARXIU
SANTA
MARIA
MATARÓ